μίσει τήν ἀνωτέρω ἀπόδειξη δέν δύναται νά τύχει παρά μόνο τῆς πλέον περιορισμένης ἀπαλλαγῆς πού προβλέπεται γιά τήν κυκλοφορία ταξιδιωτῶν μεταξύ τρίτων χωρῶν καί τῆς Κοινότητος.

5. Μέ τήν ὁδηγία 69/169, καί τίς ὁδηγίες 72/230 καί 78/1032, πού τήν συνεπλήρωσαν, τό Συμβούλιο εἶχε τήν πρόθεση νά θεσπίσει προοδευτικῶς πλῆρες σύστημα ἀπαλλαγῶν ἀπό τούς φόρους κύκλου ἐργασιῶν καί τούς εἰδικούς φόρους καταναλώσεως γιά τά ἐμπορεύματα πού περιέχονται στίς προσωπικές ἀποσκευές τῶν ταξιδιωτῶν· συνεπῶς, στά Κράτη μέλη, δέν ἀπομένει στόν τομέα αὐτό παρά ἡ περιορισμένη ἁρμοδιότης πού τούς ἀναγνωρίζεται ἀπό τίς ὁδηγίες νά χορηγοῦν ἀπαλλαγές διάφορες ἀπό τίς ἀναφερόμενες στίς ὁδηγίες.

6. Ἄν καί ἡ συνθήκη ΕΟΚ δημιούργησε ὁρισμένο ἀριθμό ἀπ' εὐθείας προσφυγῶν πού δύνανται νά ἀσκηθοῦν, ἀναλόγως μέ τήν περίπτωση, ἀπό ἰδιῶτες ἐνώπιον τοῦ Δικαστηρίου, δέν εἶχε τήν πρόθεση νά δημιουργήσει ἐνώπιον τῶν ἐθνικῶν δικαιοδοτικῶν ὀργάνων, πρός τόν σκοπό διασφαλίσεως τοῦ κοινοτικοῦ δικαίου, ἄλλα μέσα ἐννόμου προστασίας ἐκτός τῶν ὁριζομένων ἀπό τό ἐθνικό δίκαιο. Ἀντιθέτως, τό σύστημα ἐννόμου προστασίας, πού ἐδημιούργησε ἡ συνθήκη, ὅπως τό ἐκφράζει ἰδίως τό ἄρθρο 177, συνεπάγεται ὅτι κάθε τύπος ἀγωγῆς προβλεπόμενος ἀπό τό ἐθνικό δίκαιο δύναται νά χρησιμοποιεῖται πρός διασφάλιση τῆς τηρήσεως τῶν κοινοτικῶν κανόνων πού παράγουν ἄμεσα ἀποτελέσματα ὑπό τίς ἴδιες προϋποθέσεις παραδεκτοῦ καί διαδικασίας ὡσάν νά ἐπρόκειτο γιά τήν διασφάλιση τῆς τηρήσεως τοῦ ἐθνικοῦ δικαίου.

Στήν ὑπόθεση 158/80

πού ἔχει ὡς ἀντικείμενο αἴτηση πρός τό Δικαστήριο τοῦ τετάρτου τμήματος τοῦ Finanzgericht τοῦ Ἀμβούργου, κατ' ἐφαρμογή τοῦ ἄρθρου 177 τῆς συνθήκης ΕΟΚ, μέ τήν ὁποία ζητεῖται στό πλαίσιο τῆς διαφορᾶς πού ἐκκρεμεῖ ἐνώπιον τοῦ αἰτοῦντος δικαστηρίου μεταξύ

1. REWE-HANDELSGESELLSCHAFT NORD MBH,

2. REWE-MARKT STEFFEN, πού ἐδρεύει στό Κίελο,

καί

HAUPTZOLLAMT KIEL (Κεντρικό Τελωνεῖο τοῦ Κιέλου),

ἡ ἔκδοση προδικαστικῆς ἀποφάσεως ὡς πρός τήν ἑρμηνεία τοῦ κανονισμοῦ 1544/69 τοῦ Συμβουλίου τῆς 23ης Ἰουλίου 1969, περί τῆς δασμολογικῆς μεταχειρίσεως πού ἐφαρμόζεται σέ ἐμπορεύματα πού περιέχονται στίς προσωπικές ἀποσκευές τῶν ταξιδιωτῶν (ΕΕ εἰδ. ἔκδ. 02, τόμος 001, σ. 65 ἐπ.) καί τῆς ὁδηγίας 69/169 τοῦ Συμβουλίου τῆς 28ης Μαΐου 1968, περί ἐναρμονίσεως τῶν νομοθετικῶν, κανονιστικῶν καί διοικητικῶν διατάξεων, τῶν σχετικῶν μέ τίς ἀπαλλαγές ἀπό τούς φόρους κύκλου ἐργασιῶν καί τούς εἰδικούς φόρους καταναλώσεως πού εἰσπράττονται κατά τήν εἰσαγωγή στό πλαίσιο τῆς διεθνοῦς κυκλοφορίας ταξιδιωτῶν (ΕΕ εἰδ. ἔκδ. N 09, τόμος 001, σ. 17 ἐπ.) καί ὡς πρός τό κῦρος

τοῦ κανονισμοῦ 3023/77 τοῦ Συμβουλίου τῆς 20ῆς Δεκεμβρίου 1977 περί ὁρισμένων μέτρων πού ἀποβλέπουν στόν τερματισμό τῶν καταχρήσεων πού προκύπτουν ἀπό τήν πώληση γεωργικῶν προϊόντων ἐπί τῶν πλοίων (ABl. 1977 L 358, σ. 2),

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ

συγκείμενο ἀπό τούς J. Mertens de Wilmars, πρόεδρο, P. Pescatore, Mackenzie Stuart καί T. Koopmans, προέδρους τμήματος, A. O'Keeffe, G. Bosco, D. Touffait, O. Due καί Ἀ. Χλωρό, δικαστές,

γενικός εἰσαγγελεύς: F. Capotorti

γραμματεύς: A. Van Houtte

ἐκδίδει τήν ἀκόλουθη

ΑΠΟΦΑΣΗ

Περιστατικά

Τά πραγματικά περιστατικά τῆς ὑποθέσεως, ἡ ἐξέλιξη τῆς διαδικασίας καί οἱ παρατηρήσεις πού κατετέθησαν δυνάμει τοῦ ἄρθρου 20 τοῦ πρωτοκόλλου περί τοῦ ὀργανισμοῦ τοῦ Δικαστηρίου ἔχουν συνοπτικῶς ὡς ἑξῆς:

I — Πραγματικά περιστατικά καί ἔγγραφη διαδικασία

Πραγματικά περιστατικά

Ἀπό τά λιμάνια τῶν ἀκτῶν τῆς Βαλτικῆς (Schleswig-Holstein), διάφορες ναυτιλιακές ἑταιρίες ὀργανώνουν «κρουαζιέρες βουτύρου» (Butterfahrten). Ἀνάλογες ἐκδρομές πραγματοποιοῦνται ἀπό τήν γερμανική ἀκτή τῆς Βόρειας Θάλασσας. Οἱ κρουαζιέρες διαρκοῦν ὀκτώ ἤ ὀλιγότερες ὥρες. Διεξάγονται ἀπό τήν θαλάσσια τελωνειακή ζώνη, στά χωρικά ὕδατα ἤ στήν ἀνοικτή θάλασσα ἐκτός τῆς γερμανικῆς ἐπικρατείας. Μερικές φορές, μετά τήν ἀπομάκρυνση ἀπό τήν θαλάσσια τελωνειακή ζώνη, γίνεται σύντομη προσέγγιση στά δανικά λιμάνια, ὅπου οἱ ἐπιβάτες ἔχουν τήν εὐκαιρία νά ἀποβιβασθοῦν. Κατά τήν διάρκεια τῆς κρουαζιέρας οἱ ἐπιβάτες τῶν πλοίων ἔχουν τήν εὐκαιρία νά ἀγοράσουν ἐμπορεύματα, ὅπως οἰνοπνευματώδη ποτά, βούτυρο, κρέας, καπνό, προϊόντα ἀρωματοποιίας κλπ. Μέχρις ὁρισμένου ἀνωτάτου ὁρίου κανένας φόρος δέν εἰσπράττεται κατά τήν εἰσαγωγή τῶν ἐμπορευμάτων στά γερμανικά τελωνειακά σύνορα. Ἐπί πλέον, καθώς ὁρισμένα ἐμπορεύματα ἐγκαταλείπουν τόν γεωγραφικό χῶρο τῆς Κοινότητος, ἐπιδοτοῦνται ἀπό τήν τελευταία μέ πόρους τοῦ Γεωργικοῦ Ταμείου Προσανατολισμοῦ καί Ἐγγυήσεως, κατά τό μέτρο κατά τό ὁποῖο χορηγοῦνται ἐπιστροφές κατά τήν ἐξαγωγή καί μία νομισματική

άντιστάθμιση, πχ., γιά τό βούτυρο καί τό κρέας.

Κατά τήν Ἐπιτροπή τῶν Εὐρωπαϊκῶν Κοινοτήτων, οἱ πωλήσεις γεωργικῶν προϊόντων στά γερμανικά πλοῖα, τό 1977, ἀνῆλθον σέ 14 000 τόννους βουτύρου, 4 000 τόννους τυριοῦ, 2 500 τόννους κρέατος καί 400 τόννους σακχάρεως. Ἐν τούτοις, οἱ πλοιοκτῆτες ἀπό τήν πλευρά τους ὑπολογίζουν ὅτι τό 1977 διετέθησαν 8 160 τόννοι βουτύρου, 2 825 τόννοι τυριοῦ καί 1 650 τόννοι κρέατος. Τό 1978 καί 1979 διεπιστώθη αἰσθητή μείωση στίς πωλήσεις ἀγροτικῶν προϊόντων ἐπί πλοίων, μετά τήν ἔκδοση τοῦ κανονισμοῦ 3023/77 τοῦ Συμβουλίου τῆς 20ῆς Δεκεμβρίου 1977, περί ὁρισμένων μέτρων πού ἀποβλέπουν στόν τερματισμό τῶν καταχρήσεων πού προκύπτουν ἀπό τήν πώληση γεωργικῶν προϊόντων ἐπί τῶν πλοίων (ABl. L 358, σ. 2). Σύμφωνα μέ ὁρισμένες πληροφορίες, γερμανικῆς προελεύσεως, πού διαθέτει ἡ Ἐπιτροπή, οἱ ἀκόλουθες ποσότητες ἐπωλήθησαν κατά τά ἔτη αὐτά:

	1978	1979
βούτυρο	6 260 τ.	5 985 τ.
τυρί	1 990 τ.	1 645 τ.
κρέας	708 τ.	1 090 τ.

Σύμφωνα μέ τίς πληροφορίες πού διαθέτει ἡ Ἐπιτροπή, στά ἄλλα Κράτη μέλη οἱ ἀπαλλαγές περιορίζονται ἀποκλειστικά στά ὀχηματαγωγά πλοῖα (ferry-boats). Σέ περίπτωση «εἰδικῶν ἐκδρομῶν» στήν ἀνοικτή θάλασσα, τά ἐν λόγω Κράτη μέλη δέν χορηγοῦν καμμία ἀπαλλαγή τοῦ εἴδους αὐτοῦ.

Κατά τίς δηλώσεις τῶν ἐν λόγω κρατῶν, οἱ ποσότητες πού ἐπωλήθησαν σέ ὀχηματαγωγά πλοῖα εἶναι οἱ ἀκόλουθες:

	Βέλγιο		Κάτω Χῶρες		Ἰρλανδία	
	1978	1979	1978	1979	1978	1979
βούτυρο	151 τ.	244 τ.	—	110 τ.	—	—
τυρί	—	—	—	12 τ.	—	—
κρέας	—	—	—	—	—	34 τ.

Οἱ ἐφοπλιστές, τά μικρά ναυπηγεῖα καί μερικές λουτροπόλεις στήν ἀκτή ἐπωφελήθησαν ἀπό τήν κατάσταση αὐτή. Ἀντιθέτως, καθώς βεβαιώνουν οἱ προσφεύγοντες στήν κυρία δίκη, οἱ κρουαζιέρες αὐτές εἶχαν ὡς ἀποτέλεσμα νά ἀφαιρέσουν ἀπό τίς τοπικές ἐμπορικές ἑταιρίες, χονδρικῆς καί λιανικῆς πωλήσεως, σημαντικό μέρος τῆς ἀγοραστικῆς δυνάμεως τῶν κατοίκων τῆς ἀκτῆς τῆς Βαλτικῆς.

Ἡ κοινοτική ρύθμιση

Ὁ κανονισμός 544/69 χορηγεῖ, ὅσον ἀφορᾶ ὁρισμένες μονάδες κατά ποσότητα καί κατ' ἀξία, ἀπαλλαγή ἀπό τούς τελωνειακούς δασμούς γιά τά ἐμπορεύματα πού περιέχονται στίς προσωπικές ἀποσκευές ταξιδιωτῶν προερχομένων ἀπό τρίτες χῶρες.

Ἡ ὁδηγία 69/169, ὅπως συνεπληρώθη ἀπό τήν δευτέρα ὁδηγία τῆς 12ης Ἰουνίου 1970 (ABl. 1970 L 139, σ. 28) καί ἀπό τήν τρίτη ὁδηγία τῆς 19ης Δεκεμβρίου 1978 (ABl. 1978 L 366, σ. 28), καθορίζει ὅτι οἱ εἰσαγωγές, οἱ ὁποῖες πραγματοποιοῦνται ἀπό τούς προερχομένους ἀπό τρίτες χῶρες ταξιδιῶτες, ἀπαλλάσσονται ἀπό τούς φόρους κύκλου ἐργασιῶν καί τούς εἰδικούς φόρους κατα-

ναλώσεως, βασικῶς ἐντός τῶν ὁρίων τῆς δασμολογικῆς ἀπαλλαγῆς (ἄρθρο 1).

Ὁ κανονισμός 1818/75 τοῦ Συμβουλίου τῆς 10ης Ἰουλίου 1975 περί τῶν γεωργικῶν εἰσφορῶν, τῶν ἐξισωτικῶν ποσῶν καί λοιπῶν ἐπιβαρύνσεων κατά τήν εἰσαγωγή, πού ἐφαρμόζονται ἐπί γεωργικῶν προϊόντων καί ὁρισμένων ἐμπορευμάτων πού προκύπτουν ἀπό τήν μεταποίησή τους καί περιέχονται στίς προσωπικές ἀποσκευές τῶν ταξιδιωτῶν (ΕΕ 02/002, σ. 95 ἐπ.) ἐπεξέτεινε τήν ἐφαρμογή τοῦ κανονισμοῦ 1544/69 στίς εἰσφορές καί ἄλλες ἐπιβαρύνσεις σχετικά μέ τά γεωργικά προϊόντα καί εἰσήγαγε στό πλαίσιο τῆς κυκλοφορίας μεταξύ δύο Κρατῶν μελῶν ἀπαλλαγή ἀπό τά ἐξισωτικά ποσά καί τίς ἄλλες ἐπιβαρύνσεις κατά τήν εἰσαγωγή, ἡ ὁποία ἀντιστοιχοῦσε, ὅσον ἀφορᾶ τά ὅρια καί τούς ὅρους ἐφαρμογῆς στήν ἀπαλλαγή, ἡ ὁποία ἐθεσπίσθη ἀπό τήν ὁδηγία 69/169/ΕΟΚ (ἄρθρο 2).

Τέλος, ὁ κανονισμός 3023/77 τοῦ Συμβουλίου τῆς 20ῆς Δεκεμβρίου 1977 (ΑΒl. 1977 L 368, σ. 2) ἐξουσιοδότησε τά Κράτη μέλη νά χορηγοῦν ἀπαλλαγή ἀπό τούς εἰσαγωγικούς δασμούς γιά ὁρισμένα γεωργικά προϊόντα

«πωλούμενα ἤ διανεμόμενα ἐπί πλοίων πού ἔχουν ἀποπλεύσει ἀπό κοινοτικό λιμάνι καί ἐπιστρέφουν ἐκ νέου σέ κοινοτικό λιμάνι χωρίς νά ἔχουν προσεγγίσει σέ λιμάνι εὑρισκόμενο ἐκτός τοῦ τελωνειακοῦ ἐδάφους τῆς Κοινότητος,

— τά ὁποῖα, ἐπ' εὐκαιρία τῆς ἐξαγωγῆς τους ἐκτός Κοινότητος, ὑπεβλήθησαν στήν τήρηση τῶν τελωνειακῶν ἐξαγωγικῶν διατυπώσεων πρός τόν σκοπό χορηγήσεως ἐπιστροφῶν ἤ ἄλλων ποσῶν πού ἀποδίδονται κατά τήν ἐξαγωγή στό πλαίσιο τῆς κοινῆς ἀγροτικῆς πολιτικῆς,

ἤ

— τά ὁποῖα, ἐπ' εὐκαιρία τῆς φορτώσεώς τους σέ πλοῖα δέν εὑρίσκονται σέ μία ἀπό τίς δύο καταστάσεις πού προβλέπονται ἀπό τό ἄρθρο 9 παράγραφος 2 τῆς συνθήκης» (ἄρθρο 1 πρώτη παράγραφος).

Ὡς «εἰσαγωγικοί δασμοί» κατά τόν ἀνωτέρω κανονισμό νοοῦνται οἱ τελωνειακοί δασμοί καί οἱ φορολογικές ἐπιβαρύνσεις ἰσοδυνάμου ἀποτελέσματος, καθώς καί οἱ γεωργικές εἰσφορές καί ἄλλες ἐπιβαρύνσεις κατά τήν εἰσαγωγή, πού ἐφαρμόζονται στό πλαίσιο τῆς κοινῆς γεργικῆς πολιτικῆς (ἄρθρο 2).

Ἡ γερμανική ρύθμιση

Βάση τῆς ἀπαλλαγῆς πού χορηγεῖται κατά τήν εἰσαγωγή ἀπό τίς γερμανικές ἀρχές, ἀποτελεῖ ὁ σχετικός μέ τίς ἀπαλλαγές ἀπό τούς εἰσαγωγικούς δασμούς ἐμπορευμάτων πού περιέχονται στίς προσωπικές ἀποσκευές τῶν ταξιδιωτῶν κανονισμός τῆς 3ης Δεκεμβρίου 1974 (BGBl. 1974, Teil I, S. 3377), ὅπως ἐτροποποιήθη γιά τελευταία φορά ἀπό τόν κανονισμό τῆς 12ης Δεκεμβρίου 1979 (BGBl. 1979, Teil I, S. 2150).

Τό γερμανικό δίκαιο διακρίνει μεταξύ εἰσαγωγῶν ἀπό ἄλλα Κράτη μέλη, πού ὁρίζονται κατά τόν ἴδιο τρόπο ὅπως στό κοινοτικό δίκαιο, καί «ἄλλων εἰσαγωγῶν». Ἡ κατηγορία τῶν «ἄλλων εἰσαγωγῶν» κατά τό γερμανικό δίκαιο εἶναι εὐρύτερη ἀπό τήν κατηγορία τῶν εἰσαγωγῶν πού προέρχονται ἀπό τρίτη χώρα κατά τό κοινοτικό δίκαιο. Περιλαμβάνει ἐπίσης τήν εἰσαγωγή ἐμπορευμάτων ποιύ ἀγοράζονται ἀπό τούς ταξιδιῶτες

— στό πλαίσιο τῆς διακοινοτικῆς ἀεροπορικῆς κυκλοφορίας ταξιδιωτῶν στά «καταστήματα ἀφορολογήτων εἰδῶν» τοῦ ἀεροδρομίου ἀναχωρήσεως (σέ ἕνα ἄλλο Κράτος μέλος) ἤ ἐπί τοῦ ἀεροπλάνου κατά τήν διάρκεια πτήσεως, τό σημεῖο ἀναχωρήσεως τῆς ὁποίας εὑρίσκεται σέ ἄλλο Κράτος μέλος,

— στό πλαίσιο τῆς διακοινοτικῆς θαλασσίας κυκλοφορίας ταξιδιωτῶν, ἐπί πλοίου, ἐφ' ὅσον τό σημεῖο ἀναχωρήσεως τοῦ διάπλου εὑρίσκεται

  — σέ λιμάνι ἄλλου Κράτους μέλους (συμπεριλαμβανομένης ἐπίσης τῆς διεθνοῦς διακινήσεως μέ ὀχηματαγωγά),

— σέ γερμανικό λιμάνι, ἐνῶ τό λιμάνι ἀναχωρήσεως καί ἀφίξεως δύναται νά εἶναι τό ἴδιο.

Καί στίς δύο περιπτώσεις, ὅσον ἀφορᾶ τά εἰσαγόμενα ἐμπορεύματα δύναται νά πρόκειται:

— εἴτε γιά ἐμπορεύματα προερχόμενα ἀπό τρίτη χώρα, τά ὁποῖα δέν ἔχουν ἀκόμα ἐκτελωνισθεῖ καί εἶχαν προηγουμένως ἐναποθηκευθεῖ σέ τελωνειακή ἀποθήκη ἤ σέ ἐλεύθερη λιμενική ζώνη ὑπό τήν ἐποπτεία τῆς τελωνειακῆς ἀρχῆς,

— εἴτε γιά κοινοτικά ἐμπορεύματα ἀπαλλαγμένα, ἐξ ὁλοκλήρου ἤ ἐν μέρει, ἀπό τούς φόρους κύκλου ἐργασιῶν ἤ τούς εἰδικούς φόρους καταναλώσεως καί γιά γεωργικά προϊόντα σέ ἐλεύθερη κυκλοφορία, πού ἔχουν τύχει ἐξαγωγικῶν διευκολύνσεων.

Κατά τό ἄρθρο 2 παράγραφος 1 τοῦ κανονισμοῦ περί τῶν ἀποσκευῶν τῶν ἐπιβατῶν, τά ἐμπορεύματα πού οἱ ἐπιβάτες εἰσάγουν, εὐκαιριακά ἤ ἀποκλειστικά γιά προσωπική τους χρήση ἤ γιά κατανάλωση ἀπό τήν οἰκογένειά τους ἤ ὡς δῶρα στίς προσωπικές ἀποσκευές τους, ἐντός ὁρισμένου ὁρίου ποσότητος ἤ ἀξίας ἀπαλλάσσονται ἀπό εἰσαγωγικούς ἤ ἄλλους δασμούς. Ὁ κανονισμός διακρίνει μεταξύ ἀπαλλαγῆς γιά μεγάλη καί γιά μικρή διαμετακόμιση.

Ἡ ἀπαλλαγή γιά μεγάλη διαμετακόμιση ἐξαρτᾶται ἀπό τό ὅτι τό πλοῖο κατά τήν εἴσοδό του στά θαλάσσια τελωνειακά σύνορα ἔρχεται ἀπό τήν ἀνοικτή θάλασσα καί, ἤ ἔχει ξεκινήσει ἀπό ἀλλοδαπό λιμάνι, ἤ ἔχει εὑρεθεῖ τουλάχιστον γιά ὀκτώ ὥρες ἐκτός τοῦ τελωνειακοῦ ἐδάφους (ἄρθρο 3 παράγραφος 5).

Ἡ ἀπαλλαγή γιά μικρή διαμετακόμιση προϋποθέτει ἁπλῶς τήν εἰσαγωγή ἐμπορευμάτων ἀπό τά θαλάσσια τελωνειακά σύνορα, δηλαδή αὐτό πού ἀποκαλεῖται «Stichfahrten» (θαλάσσιες ἐκδρομές) πού ἀρχίζουν ἀπό γερμανικά λιμάνια καί γίνονται στά χωρικά ὕδατα. Ἡ ἀπαλλαγή δέν προϋποθέτει τήν ναυσιπλοΐα στήν ἀνοικτή θάλασσα ἤ τήν προσέγγιση σέ ἀλλοδαπό λιμάνι ἤ τήν παραμονή γιά ὀκτώ τουλάχιστον ὥρες ἔξω ἀπό τό τελωνειακό ἔδαφος. Ἡ ἀπαλλαγή γιά τήν μικρή διαμετακόμιση εἶναι μικρότερη ἀπό τήν ἀπαλλαγή γιά τήν μεγάλη διαμετακόμιση.

Διαδικασία καί προδικαστικά ἐρωτήματα

Οἱ προσφεύγουσες στήν κυρία δίκη, ἀπό τίς ὁποῖες ἡ μία εἶναι ἐπιχείρηση χονδρικοῦ ἐμπορίου καί ἡ ἄλλη λιανικοῦ ἐμπορίου, ἤσκησαν προσφυγή ἐνώπιον τοῦ Finanzgericht Ἀμβούργου, ἰσχυριζόμενες ὅτι οἱ «κρουαζιέρες δουτύρου» παραβιάζουν τό κοινοτικό δίκαιο.

Μέ διάταξη τῆς 5ης Ἰουνίου 1980 τό τέταρτο τμῆμα τοῦ Finanzgericht τοῦ Ἀμβούργου, ἐζήτησε ἀπό τό Δικαστήριο νά ἀποφανθεῖ προδικαστικῶς ἐπί τῶν ἀκολούθων ἐρωτημάτων:

I — *Ἐπί τοῦ τελωνειακοῦ δασμοῦ*

1. Ὁ κανονισμός (ΕΟΚ) ἀριθ. 1544/69 τοῦ Συμβουλίου τῆς 23ης Ἰουλίου 1969, ὅπως ἐτροποποιήθη γιά τελευταία φορά ἀπό τόν κανονισμό (ΕΟΚ) ἀριθ. 3061/78 τοῦ Συμβουλίου τῆς 19ης Δεκεμβρίου 1978, πρέπει νά ἑρμηνευθεῖ ὑπό τήν ἔννοια ὅτι ἡ ἀτέλεια πού προβλέπει δέν ἐφαρμόζεται παρά μόνο σέ ἐμπορεύματα προερχόμενα ἀπό τό τελωνειακό ἔδαφος τρίτης χώρας καί τά ὁποῖα, ἐνδεχομένως, εὑρίσκοντο, ἐπί πλέον, ὑπό τό τελωνειακό καθεστώς τῆς ἐλευθέρας κυκλοφορίας ἤ μήπως ἀρκεῖ τά ἐμπορεύματα νά προέρχονται ἀπό Κράτη μέλη καί νά εἰσάγονται ἀπό τά θαλάσσια τελωνειακά σύνορα ἤ ἀπό τά ἐδαφικά σύνορα κάθε Κράτους μέλους προερχόμενα ἀπό τήν ἀνοικτή θάλασσα;

2. Ὁ κανονισμός (ΕΟΚ) ἀριθ. 1544/69 τοῦ Συμβουλίου, ὅπως ἐτροποποιήθη γιά τελευταία φορά

από τόν κανονισμό (ΕΟΚ) άριθ. 3061/78, ἐνδεχομένως, σέ συνδυασμό μέ τό ἄρθρο 28 τῆς συνθήκης ΕΟΚ — ὑπό τήν ἐπιφύλαξη τῶν ἐμπορευμάτων, στά ὁποῖα ἀναφέρεται ὁ κανονισμός 3023/77 τοῦ Συμβουλίου τῆς 20ῆς Δεκεμβρίου 1977 — περιλαμβάνει ἐξαντλητική ρύθμιση ὅσον ἀφορᾶ τήν ἀτέλεια τῶν ἐμπορευμάτων πού περιέχονται στίς προσωπικές ἀποσκευές τῶν ταξιδιωτῶν ἤ μήπως τά Κράτη μέλη δύνανται, βαίνοντας πέραν τοῦ πεδίου ἐφαρμογῆς τοῦ κανονισμοῦ (ΕΟΚ) ἀριθ. 1544/69, νά χορηγοῦν μία ἀτέλεια κατά τρόπο αὐτόνομο, ὑπό τήν ἐπιφύλαξη τῶν ἐμπορευμάτων στά ὁποῖα ἀναφέρεται ὁ κανονισμός (ΕΟΚ) ἀριθ. 3023/77;

3. Ἡ παράβαση ἑνός κοινοτικοῦ κανονισμοῦ θεμελιώνει δικαιώματα δυνάμενα νά ἀσκηθοῦν εὐθέως ὑπέρ ἐκείνου, τοῦ ὁποίου τά δικαιώματα θίγονται ἀπό νομοθετικές ἤ κανονιστικές διατάξεις, ἤ ἀπό τά ἐκτελεστικά τους μέτρα, πού δέν συμβιβάζονται μέ τό πεδίο ἐφαρμογῆς τοῦ κανονισμοῦ αὐτοῦ, ὑπό τήν ἔννοια ὅτι ὁ ἀνωτέρω δύναται νά προσφύγει ἐνώπιον ἐθνικοῦ δικαιοδοτικοῦ ὀργάνου γιά νά ἀπαγορευθοῦν μέτρα ἀντίθετα πρός τό κοινοτικό δίκαιο ἤ νά ἐξασφαλισθεῖ ἡ τήρηση μέτρων τοῦ κοινοτικοῦ δικαίου;

4. Ὁ κανονισμός (ΕΟΚ) ἀριθ. 3023/77 εἶναι ἄκυρος ἐπειδή παραβιάζει τό ἱεραρχικά ἀνώτερο κοινοτικό δίκαιο (πχ. τήν ἀρχή τῆς ἰσότητος, τήν ἀπαγόρευση διακρίσεων, τήν ἰσότητα στόν ἀνταγωνισμό, τήν ἀναλογικότητα);

5. Σέ περίπτωση καταφατικῆς ἀπαντήσεως στό ἐρώτημα 4: τό πρόσωπο τοῦ ὁποίου θίγονται τά δικαιώματα ἀπό νομοθετική ἤ κανονιστική διάταξη, ἤ ἐκτελεστικό της μέτρο, πού στηρίζεται στόν κανονισμό (ΕΟΚ) ἀριθ. 3023/77, ἔχει δικαιώματα δυνάμενα νά ἀσκηθοῦν εὐθέως, ὑπό τήν ἔννοια ὅτι δύναται νά προσφύγει σέ ἐθνικό δικαιοδοτικό ὄργανο γιά νά ἀπαγορευθοῦν μέτρα πού εἶναι ἀντίθετα πρός τό κοινοτικό δίκαιο;

II — *Ἐπί τοῦ φόρου κύκλου ἐργασιῶν καί τῶν εἰδικῶν φόρων καταναλώσεως*

1. Ἡ ὁδηγία 69/169/ΕΟΚ τοῦ Συμβουλίου τῆς 28ης Μαΐου 1969, ὅπως ἐτροποποιήθη γιά τελευταία φορά ἀπό τήν ὁδηγία 78/1032/ΕΟΚ τοῦ Συμβουλίου τῆς 19ης Δεκεμβρίου 1978, πρέπει νά ἑρμηνευθεῖ μέ τήν ἔννοια ὅτι ἡ ἀπαλλαγή ἀπό τούς φόρους κύκλου ἐργασιῶν καί τούς εἰδικούς φόρους καταναλώσεως, πού προβλέπει, δέν ἐφαρμόζεται παρά μόνο στά ἐμπορεύματα πού περιέχονται στίς προσωπικές ἀποσκευές τῶν ταξιδιωτῶν, πού προέρχονται ἀπό τό τελωνειακό ἔδαφος τρίτης χώρας (ἄρθρο 1) ἤ, στήν περίπτωση πού τό ἐμπόρευμα προέρχεται ἀπό Κράτος μέλος, ἀπό τό τελωνειακό ἔδαφος τῆς Κοινότητος (ἄρθρο 2), καί τά ὁποῖα, ἐνδεχομένως, εὑρίσκονται, ἐπί πλέον, ὑπό τό τελωνειακό καθεστώς τῆς ἐλευθέρας κυκλοφορίας ἀπό τρίτη χώρα ἤ ἀπό Κράτος μέλος, ἤ ἀρκεῖ μήπως μόνο ὅτι τά ἐμπορεύματα εἰσάγονται ἀπό τά θαλάσσια τελωνειακά σύνορα ἤ ἀπό τά ἐδαφικά σύνορα τοῦ ἐνδιαφερομένου Κράτους μέλους προερχόμενα ἀπό τήν ἀνοικτή θάλασσα;

2. Ἡ ὁδηγία 69/169/ΕΟΚ, ὅπως ἰσχύει μετά τήν τελευταία τροποποίησή της, περιέχει ἐξαντλητική ρύθμιση ὅσον ἀφορᾶ τήν ἀπαλλαγή ἀπό τόν φόρο κύκλου ἐργασιῶν καί τούς εἰδικούς φόρους

καταναλώσεως τῶν ἐμπορευμάτων, πού περιέχονται στίς προσωπικές ἀποσκευές τῶν ταξιδιωτῶν ἤ μήπως τά Κράτη μέλη δύνανται, ϐαίνοντας πέραν τοῦ πεδίου ἐφαρμογῆς τῆς ὁδηγίας, νά παρέχουν αὐτόνομες ἀπαλλαγές ἀπό τούς φόρους κύκλου ἐργασιῶν καί τούς εἰδικούς φόρους καταναλώσεως γιά ἐμπορεύματα πού περιέχονται στίς προσωπικές ἀποσκευές τῶν ταξιδιωτῶν;

3. Ἡ ὁδηγία 69/169/ΕΟΚ, ὅπως ἰσχύει μετά τήν τελευταία τροποποίησή της, ϑεμελιώνει δικαιώματα δυνάμενα νά ἀσκηϑοῦν εὐϑέως ὑπέρ ἐκείνου τοῦ ὁποίου τά δικαιώματα ϑίγονται ἀπό νομοϑετική ἤ κανονιστική διάταξη Κράτους μέλους, ἤ ἀπό τό ἐκτελεστικό της μέτρο, πού δέν συμϐιϐάζονται μέ τό περιεχόμενο τῆς ἐν λόγω ὁδηγίας, ὑπό τήν ἔννοια ὅτι δύναται νά προσφύγει σέ ἐθνικό δικαιοδοτικό ὄργανο γιά νά ἀπαγορευϑοῦν ἐθνικά μέτρα πού εἶναι ἀντίϑετα πρός τό κοινοτικό δίκαιο;

Τό Finanzgericht ὑποστηρίζει ὅτι ὁ κανονισμός 1544/69 συνδέεται ὅσον ἀφορᾶ τήν ὕλη του μέ τήν διεϑνή σύμϐαση τῆς 4ης Ἰουνίου 1954 περί τελωνειακῶν διευκολύνσεων σχετικά μέ τόν τουρισμό (σύμϐαση τῆς Νέας Ὑόρκης ἐπί τοῦ τουρισμοῦ). Κατά τήν σύμϐαση αὐτή, χορηγεῖται ἀπαλλαγή γιά τίς ἀποσκευές τῶν τουριστῶν. Ἡ σύμϐαση περιγράφει τόν τουρίστα ὡς κάϑε πρόσωπο πού ἐπισκέπτεται τό ἔδαφος συμϐαλλομένου κράτους, στό ὁποῖο δέν ἔχει τήν συνήϑη κατοικία του (ἄρϑρο 1 6). Τό Finanzgericht ϑεωρεῖ, ἐπομένως, ὅτι δέν ὑπάρχει ἀμφιϐολία ὅτι ταξιδιῶτες, πού ἔχουν τήν συνήϑη διαμονή τους στό τελωνειακό ἔδαφος τῆς Κοινότητος, οἱ ὁποῖοι πραγματοποιοῦν ταξίδι μέ πλοῖο στό τελωνειακό ἔδαφος τῆς Κοινότητος καί, χωρίς νά προσεγγίσουν στό τελωνειακό ἔδαφος ἤ τό ἔδαφος τρίτης χώρας, ἐπιστρέφουν διερχόμενοι τά ἐδαφικά σύνορα Κράτους μέλους ἤ τά ϑαλάσσια τελωνειακά σύνορα, διασχίσαντες μόνο τά χωρικά ὕδατα, δέν δύνανται νά ἀπαιτήσουν τήν ἀπαλλαγή τοῦ κανονισμοῦ 1544/69.

Τό Finanzgericht φρονεῖ ὅτι ὑπάρχουν ἀμφιϐολίες ὅσον ἀφορᾶ τά ἐμπορεύματα. Οἱ ἐν λόγω διατάξεις δέν ρυϑμίζουν ρητῶς τό ϑέμα ἄν τά ἐμπορεύματα πού φέρνουν οἱ ταξιδιῶτες πρέπει νά προέρχονται ἐπίσης ἀπό τό τελωνειακό ἔδαφος τῆς τρίτης χώρας καί ἐνδεχομένως νά εὑρίσκονται ἐκεῖ ὑπό τό τελωνειακό καϑεστώς τῆς ἐλευϑέρας κυκλοφορίας.

Κατά τήν γνώμη τοῦ Finanzgericht, ὁ κανονισμός 1544/69 δέν ἔχει ἐφαρμογή οὔτε στά «Stichfahrten» (ϑαλάσσιες ἐκδρομές), πού πραγματοποιοῦνται ἀπό λιμάνια τῆς γερμανικῆς ἀκτῆς τῆς Βαλτικῆς οὔτε σέ κρουαζιέρες στήν ἀνοικτή ϑάλασσα πού πραγματοποιοῦνται χωρίς προσέγγιση σέ τρίτη χώρα, οὔτε σέ κρουαζιέρες πού δέν περιλαμϐάνουν παρά καϑαρῶς συμβολική προσέγγιση στήν Δανία. Ἐρωτᾶται ἄν, ὑπό τήν ἐπιφύλαξη τῶν ἐμπορευμάτων, στά ὁποῖα ἀναφέρεται ὁ κανονισμός 3023/77, ὁ κανονισμός 1544/69 ἀποτελεῖ ἐξαντλητική ρύϑμιση πού προϐλέπει ἀπαλλαγή ἐκτός δασμολογίου γιά τίς προσωπικές ἀποσκευές τῶν ταξιδιωτῶν, ἤ ἄν τά Κράτη μέλη εἶναι ἐλεύϑερα νά χορηγοῦν σέ μεγάλο ϐαϑμό, ἀπαλλαγές γιά τίς προσωπικές ἀποσκευές τῶν ἐπιϐατῶν. Κατά τήν γνώμη τοῦ Finanzgericht, ἀπό τό γεγονός ὅτι ὁ κανονισμός 1544/69 στηρίζεται στήν διάταξη τοῦ ἄρϑρου 28 τῆς συνϑήκης ΕΟΚ, προκύπτει ὅτι ἡ Κοινότης ἐχειρίσϑη τό ϑέμα τῶν ἀποκαλουμένων ἀπαλλαγῶν ἐκτός δασμολογίου ὡς ὑπόϑεση ἐξαρτωμένη ἀπό τό κοινό δασμολόγιο. Τό Συμϐούλιο εἶναι ἁρμόδιο νά ἀποφασίζει γιά τίς τροποποιήσεις ἤ ἀναστολές ἐφαρμογῆς τοῦ κοινοῦ δασμολογίου. Συνεπῶς, τά Κράτη μέλη δέν δύνανται νά ϑεσπίσουν δικές τους ρυϑμίσεις σχετικά μέ τήν χορήγηση ἀπαλλαγῶν ἀπό δασμούς ἐκτός δασμολογίου.

Κατά τήν νομολογία τοῦ Bundesverfassungsgericht (ἀπόφαση τῆς 20ῆς Ἰουλίου 1954, BvR 495/52 u. a. — ὑπόθεση ἐπενδυτικῶν ἐνισχύσεων — ἀποφάσεις τοῦ Bundesverfassungsgericht, τόμος 4, σ. 7) καί τοῦ Bundesverwaltungsgericht, (ἀπόφαση τῆς 30ῆς Αὐγούστου 1968, VII C 122/66, ἀποφάσεις τοῦ Bundesverwaltungsgerichts, τόμος 30, σ. 191), νόμοι προσανατολισμοῦ τῆς οἰκονομίας, πού ἐκδίδονται γιά τό συμφέρον ὁρισμένων κατηγοριῶν καί οἱ ὁποῖοι μεταβάλλουν τήν οἰκονομική κατάσταση, παραβιάζουν τήν ἀρχή τῆς ἰσότητος ἐφ' ὅσον δέν ἐπιβάλλονται ἀπό τό κοινό καλό καί ἐφ' ὅσον θίγουν, αὐθαιρέτως, ἄξια προστασίας συμφέροντα ἄλλων κατηγοριῶν. Ὅταν ὑφίσταται παραβίαση τῆς ἀρχῆς τῆς ἰσότητος μέ τήν ἔννοια αὐτή, ἡ γερμανική νομοθεσία παρέχει στόν ἐνδιαφερόμενο δικαίωμα ἀγωγῆς.

Ἡ διάταξη περί παραπομπῆς ἐπρωτοκολλήθη στήν γραμματεία τοῦ Δικαστηρίου τήν 9η Ἰουλίου 1980.

Σύμφωνα μέ τό ἄρθρο 20 τοῦ ὀργανισμοῦ τοῦ Δικαστηρίου τῶν Εὐρωπαϊκῶν Κοινοτήτων, κατέθεσαν γραπτές παρατηρήσεις οἱ Rewe-Handelsgesellschaft Nord mbH καί Rewe-Markt Steffen, ἐκπροσωπούμενες ἀπό τόν Gert Meier, προϊστάμενο νομικό σύμβουλο τῆς Rewe-Zentral AG, ἡ γερμανική κυβέρνηση, ἐκπροσωπουμένη ἀπό τόν A. Deringer δικηγόρο παρά τῷ Oberlandesgericht Κολωνίας, τόν M. Seidel, Ministerialrat στό Bundeswirtschaftsministerium [ὁμοσπονδιακό ὑπουργεῖο οἰκονομίας], ἡ κυβέρνηση τοῦ Ἡνωμένου Βασιλείου, ἐκπροσωπουμένη ἀπό τόν R. D. Munrow, τοῦ Treasury Solicitor's Departement, ἡ Ἐπιτροπή τῶν Εὐρωπαϊκῶν Κοινοτήτων, ἐκπροσωπουμένη ἀπό τόν Jörn Sack, μέλος τῆς νομικῆς ὑπηρεσίας, καί τό Συμβούλιο τῶν Εὐρωπαϊκῶν Κοινοτήτων, ἐκπροσωπούμενο ἀπό τόν Bernhard Schloh, νομικό σύμβουλο.

Κατόπιν ἐκθέσεως τοῦ εἰσηγητοῦ δικαστοῦ καί μετ' ἀκρόαση τοῦ γενικοῦ εἰσαγγελέως τό Δικαστήριο ἀπεφάσισε τήν ἔναρξη τῆς προφορικῆς διαδικασίας χωρίς προηγουμένη διεξαγωγή ἀποδείξεων.

II — Γραπτές παρατηρήσεις πού κατετέθησαν στό Δικαστήριο

Οἱ *προσφεύγουσες στήν κυρία δίκη* ἰσχυρίζονται ὅτι ὁ κανονισμός 1544/69 πρέπει νά ἑρμηνευθεῖ ὑπό τήν ἔννοια ὅτι ἡ προβλεπομένη ἀπό αὐτόν ἀπαλλαγή δέν ἐφαρμόζεται παρά μόνο στά ἐμπορεύματα, πού προέρχονται ἀπό τό τελωνειακό ἔδαφος τρίτης χώρας καί τά ὁποῖα εὑρίσκονται ἐκεῖ ὑπό τό τελωνειακό καθεστώς τῆς ἐλευθέρας κυκλοφορίας.

Ἡ νομική βάση τοῦ κανονισμοῦ 1544/69 εἶναι τό ἄρθρο 28 τῆς συνθήκης ΕΟΚ, πού ρυθμίζει τίς αὐτόνομες τροποποιήσεις ἤ ἀναστολές τῶν τελωνειακῶν δασμῶν. Οἱ κανονισμοί, πού ἐξεδόθησαν βάσει τοῦ ἄρθρου 28 τῆς συνθήκης, ἀφοροῦν τήν ἐλεύθερη κυκλοφορία τῶν ἐμπορευμάτων καί ὄχι τῶν προσώπων, μεταξύ τῆς Κοινότητος καί τῶν Κρατῶν μελῶν της, ἀφ' ἑνός, καί τῶν τρίτων χωρῶν, ἀφ' ἑτέρου. Συνεπῶς, ὁ κανονισμός 1544/69 ἀφορᾶ τήν ἐφαρμοστέα δασμολογική μεταχείριση τῶν περιεχομένων στίς προσωπικές ἀποσκευές τῶν ταξιδιωτῶν ἐμπορευμάτων, ἀπό κοινοῦ μέ τίς διατάξεις τοῦ κοινοῦ δασμολογίου καί, ἑπομένως, τήν ἐλεύθερη κυκλοφορία ἐμπορευμάτων μεταξύ τρίτων χωρῶν καί τῆς Κοινότητος γιά νά καταργήσει τά ἐμπόδια πού θά ἠδύναντο νά προκύψουν στήν κυκλοφορία τῶν ταξιδιωτῶν ἀπό τήν ἐφαρμοστέα στά προερχόμενα ἀπό τρίτες χῶρες ἐμπορεύματα δασμολογική μεταχείριση.

Ὁ ἐν λόγω κανονισμός περιέχει ἐξαντλητική ρύθμιση ὅσον ἀφορᾶ τήν ἀπαλλαγή τῶν περιεχομένων στίς προσωπικές ἀποσκευές τῶν ταξιδιωτῶν ἐμπορευμάτων. Τήν 1η Ἰανουαρίου 1976, ἡ νομοθετική ἁρμοδιότης στόν τομέα τοῦ κοινοῦ δασμολογίου περιῆλθε στήν Κοινότητα. Σύμφωνα μέ τό

ἄρθρο 28 τῆς συνθήκης, μόνο τό Συμβούλιο δύναται νά παραχωρεῖ ἐξουσιοδοτήσεις γιά τήν χορήγηση ἀπαλλαγῆς ἀπό τούς δασμούς ἀπό τά Κράτη μέλη. Κατά τό μέτρο πού δέν ὑπάρχουν τέτοιες ἐξουσιοδοτήσεις τό κοινό δασμολόγιο ἐφαρμόζεται πλήρως καί ὁμοιομόρφως στό σύνολο τῆς Κοινότητος, χωρίς νά ὑπάρχει καμμία δυνατότης χορηγήσεως ἀπαλλαγῆς ἀπό δασμούς μέ μονομερῆ ἐθνικά μέτρα. Ἀπό αὐτό προκύπτει ὅτι, κατά τό μέτρο πού ὁ σχετικός μέ τίς ἀποσκευές τῶν ταξιδιωτῶν γερμανικός κανονισμός προβλέπει μέτρα ἀπαλλαγῆς ἀπό δασμούς, μή προβλεπόμενα ἀπό ἀποφάσεις τοῦ Συμβουλίου στό πλαίσιο τοῦ κοινοῦ δασμολογίου, τά ἐθνικά αὐτά μέτρα εἶναι ἄκυρα λόγω παραβάσεως τοῦ ἄρθρου 28 τῆς συνθήκης.

Δεδομένου ὅτι οἱ κοινοτικοί κανονισμοί ἐφαρμόζονται στόν ἐθνικό χῶρο, τά ἐθνικά δικαιοδοτικά ὄργανα πρέπει αὐτεπαγγέλτως νά λαμβάνουν ὑπ' ὄψη τό ἀνίσχυρο πού ἀπορρέει ἀπό τήν παράβαση ἑνός τέτοιου κανονισμοῦ ἀπό νομοθετικές καί κανονιστικές διατάξεις, οἱ ὁποῖες θεσπίζονται ἀπό τά Κράτη μέλη (ἀπόφαση τῆς 17ης Μαΐου 1972, ὑπόθεση 93/71, Leonesio, Slg. 1972, σ. 287).

Ὁ κανονισμός 3023/77 εἶναι ἄκυρος γιατί παραβιάζει τά θεμελιώδη δικαιώματα τῆς ἐλευθέρας ἀσκήσεως ἐπαγγέλματος, τῆς ἐλευθέρας ἀναπτύξεως τῆς προσωπικότητος καί τῆς ἴσης μεταχειρίσεως. Ἡ ἐλευθέρα ἄσκηση ἐπαγγέλματος ἀποτελεῖ μέρος τῆς ἐπαγγελματικῆς ἐλευθερίας πού προστατεύεται ὡς θεμελιῶδες δικαίωμα ἐντός τῆς Κοινότητος. Ὅσον ἀφορᾶ τούς ἐμπόρους χονδρικῆς καί λιανικῆς πωλήσεως εἰδῶν διατροφῆς ἡ ἐπαγγελματική ἐλευθερία περιλαμβάνει τήν ἐλευθερία ἐπιλογῆς τῶν εἰδῶν τῶν ἐμπορευμάτων καί τῶν τιμῶν πωλήσεώς τους. Ὁ κανονισμός 3023/77 παραβιάζει τήν ἐλευθερία αὐτή, πού προστατεύεται ὡς θεμελιῶδες δικαίωμα.

Γιά νά δυνηθεῖ νά ἀνταγωνισθεῖ τά ἐμπορεύματα πού πωλοῦνται ἐπί τῶν πλοίων πού λαμβάνουν μέρος στίς «κρουαζιέρες δουτύρου», τό ἐμπόρευμα θά ἔπρεπε νά πωληθεῖ σέ τιμή πολύ κατωτέρα ἀπό τήν τιμή ἀγορᾶς του. Δεδομένου ὅτι δέν δύναται νά ἀπαιτηθεῖ κάτι τέτοιο, ἡ ἀπαλλαγή τοῦ κανονισμοῦ 3023/77 συνεπάγεται ἀναγκαστικά τήν παραίτηση τῆς προσφευγούσης Rewe-Markt Steffen ἀπό τήν πώληση τῶν ἐμπορευμάτων, πού ἀπαριθμοῦνται στό ἄρθρο 1 παράγραφος 2 τοῦ κανονισμοῦ 3023/77. Ἐξ ἄλλου οἱ ποσότητες γιά τίς ὁποῖες χορηγεῖται ἀπαλλαγή εἶναι τόσο μεγάλες ὥστε ἐπιφέρουν σημαντικές ζημίες στά ἀποθέματα τῶν ἐμπορευμάτων τῆς προσφευγούσης Rewe-Handelsgesellschaft Nord.

Τό θεμελιῶδες δικαίωμα τῆς ἐλευθέρας ἀναπτύξεως τῆς προσωπικότητος, δηλ. τό δικαίωμα ἀσκήσεως μιᾶς ἐμπορικῆς δραστηριότητος χωρίς παρέμβαση τῆς δημοσίας ἐξουσίας τῆς Κοινότητος, ἱκανῆς νά προκαλέσει στρέβλωση τοῦ ἀνταγωνισμοῦ, παραβιάζεται. Ἡ ἀρχή, πού ἔχει συγκεκριμένα παραβιασθεῖ, εἶναι ἡ ἀρχή τῆς ἴσης μεταχειρίσεως τῶν ἐμπορευμάτων, τά ὁποῖα διέρχονται τά τελωνειακά σύνορα τῆς Κοινότητος. Ὁ κανονισμός 3023/77 δέν παρέχει στά Κράτη μέλη παρά μόνο τήν δυνατότητα νά χορηγοῦν ἤ νά μή χορηγοῦν ἀπαλλαγή ἀπό τούς εἰσαγωγικούς φόρους. Ἔτσι, ὁ κοινοτικός νομοθέτης δημιουργεῖ ὁ ἴδιος τήν δυνατότητα διαφορετικῆς μεταχειρίσεως καί, ἐπομένως, ἀνομοιομόρφου ἐντός τῶν Κρατῶν μελῶν, ὅσον ἀφορᾶ τά ἐμπορεύματα πού διέρχονται ἀπό τό ἐξωτερικό τά τελωνειακά σύνορα τῆς Κοινότητος. Ὁ κανονισμός 3023/77 παραβιάζει τό θεμελιῶδες δικαίωμα τῆς ἴσης μεταχειρίσεως δεδομένου ὅτι εὐνοεῖται ὁρισμένη ὁμάδα ἐθνικῶν ἐπιχειρηματιῶν, οἱ ἰδιοκτῆτες τῶν πλοίων πού λαμβάνουν μέρος στίς «κρουαζιέρες δουτύρου».

Ἡ ὁδηγία 69/269 πρέπει νά ἑρμηνευθεῖ κατά τήν ἔννοια ὅτι ἡ προβλεπομένη ἀπό αὐτήν ἀπαλλαγή ἀπό τούς φόρους κύκλου ἐργασιῶν καί τούς εἰδικούς φόρους καταναλώσεως, δέν ἐφαρμόζεται παρά μόνο στά ἐμπορεύματα πού περιέχονται στίς προσωπικές ἀποσκευές τῶν ταξιδιωτῶν, οἱ ὁποῖοι προέρχονται ἀπό τό τελωνειακό ἔδαφος τρίτης χώρας ἤ Κράτους μέλους καί τά ὁποῖα εὑρίσκονται ἐκεῖ ὑπό τό τελωνειακό καθεστώς τῆς ἐλευθέρας κυκλοφορίας.

Ἡ ὁδηγία 69/169 ἐφαρμόζεται ἀπ' εὐθείας στόν ἐθνικό χῶρο καί ἔχει ὡς ἀποτέλεσμα

ὅτι ὅλες οἱ νομοθετικές ἤ κανονιστικές διατάξεις τῶν Κρατῶν μελῶν, πού εἶναι ἀντίθετες πρός τήν περιεχομένη στήν ὁδηγία αὐτή ρύθμιση, καθίστανται ἀνίσχυρες. Τά ἐθνικά δικαιοδοτικά ὄργανα ὀφείλουν νά λαμβάνουν ὑπ' ὄψη αὐτεπαγγέλτως τό ἀνίσχυρον αὐτό ὅταν κρίνουν ἐπί ἀγωγῆς, πού ἠσκήθη ἀπό τόν ἐπιχειρηματία, τοῦ ὁποίου τά δικαιώματα ἐβλάβησαν μέ τόν τρόπο αὐτό.

Ἡ *κυβέρνηση τῆς Ὁμοσπονδιακῆς Δημοκρατίας τῆς Γερμανίας* ἀσπάζεται τήν γνώμη τοῦ Finanzgericht, κατά τήν ὁποία ἡ προβλεπομένη ἀπό τόν κανονισμό 1544/69 ἀπαλλαγή ἀπό τούς τελωνειακούς δασμούς δέν δύναται νά ἀπαιτηθεῖ παρά μόνο ἀπό τούς ταξιδιῶτες, πού προέρχονται ἀπό τρίτες χῶρες. Τό ἴδιο συμβαίνει καί μέ τήν ὁδηγία 69/169. Στό πλαίσιο τῶν ταξιδίων μέ πλοῖο οἱ ταξιδιῶτες δέν δύνανται, ἐπομένως, νά ἐπικαλεσθοῦν οὔτε τήν προβλεπομένη ἀπό τόν κανονισμό 1544/69 ἀπαλλαγή ἀπό τούς τελωνειακούς δασμούς, οὔτε τήν ἀτέλεια ἀπό τούς φόρους κύκλου ἐργασιῶν καί τούς εἰδικούς φόρους καταναλώσεως, πού προβλέπεται ἀπό τήν ὁδηγία 69/169.

Πάντως, προκειμένου τά ἐμπορεύματα νά τύχουν ἀτελοῦς εἰσαγωγῆς δέν εἶναι ἀναγκαῖο νά προέρχονται ἀπό τρίτη χώρα ἤ καί νά εὑρίσκονται ἐκεῖ σέ ἐλεύθερη κυκλοφορία. Δύνανται, ὅλως ἀντιθέτως, νά προέρχονται ἐπίσης ἀπό τό τελωνειακό ἔδαφος τῆς Κοινότητος, ἀλλά νά ἔχουν ἀποκτηθεῖ σέ κατάστημα ἀφορολογήτων εἰδῶν ἤ κατά τήν διάρκεια ἀεροπορικοῦ ἤ θαλασσίου ταξιδίου.

Ἡ κοινοτική ρύθμιση σέ θέματα φορολογικῶν καί τελωνειακῶν ἀπαλλαγῶν δέν ἔχει ἐξαντλητικό χαρακτήρα καί, γιά τόν λόγο αὐτό, τά Κράτη μέλη δύνανται νά θεσπίζουν συμπληρωματικές διατάξεις. Ἡ νομική βάση τοῦ κανονισμοῦ 1544/69 εἶναι τό ἄρθρο 28 τῆς συνθήκης, πού παρέχει στήν Κοινότητα ἁρμοδιότητα γιά τήν ρύθμιση ὅλων τῶν ἀφορώντων τήν ἐφαρμογή τοῦ κοινοῦ δασμολογίου θεμάτων, καθώς καί ἁρμοδιότητα γιά τήν ρύθμιση τῶν ἀπαλλαγῶν ἀπό τελωνειακούς δασμούς. Κατά τό μέτρο πού ἡ Κοινότης ἔχει υἱοθετήσει μία κανονιστική ρύθμιση, τά Κράτη μέλη δέν δύνανται νά θεσπίζουν ἰδικά τους μέτρα πού ἐξέρχονται τῆς κοινοτικῆς ρυθμίσεως.

Στό πλαίσιο τῆς τελωνειακῆς νομοθεσίας ὑπάρχουν ἀκόμα πολυάριθμοι τομεῖς, πού δέν καλύπτονται ἀπό τό κοινοτικό δίκαιο καί, ἐπομένως, ὑπόκεινται πάντοτε στήν ρύθμιση τῶν Κρατῶν μελῶν. Τό καθεστώς τῶν ἀπαλλαγῶν ἀπό τελωνειακούς δασμούς ἀνήκει στούς τομεῖς αὐτούς, διότι δέν ρυθμίζεται ἀκόμα ἀπό τό κοινοτικό δίκαιο, κατά τρόπο ἐξαντλητικό.

Ἡ ὁδηγία 69/169 θεμελιώνεται στό ἄρθρο 99 τῆς συνθήκης, πού προβλέπει τήν προοδευτική ἐναρμόνιση τῶν σχετικῶν μέ τούς φόρους κύκλου ἐργασιῶν, τούς εἰδικούς φόρους καταναλώσεως καί λοιπούς ἐμμέσους φόρους νομοθεσιῶν τῶν διαφόρων Κρατῶν μελῶν, καί καταλείπει, ἐπομένως, στά ἴδια τά κράτη τήν ρύθμιση ὅλων τῶν τομέων πού δέν καλύπτονται ἀπό τό κοινοτικό δίκαιο. Κατά συνέπεια, τό ἄρθρο 14 παράγραφος 2 ἐν συνδυασμῷ μέ τό ἄρθρο 14 παράγραφος 1δ τῆς ἕκτης ὁδηγίας περί ἐναρμονίσεως τῶν φόρων κύκλου ἐργασιῶν (ἕκτη ὁδηγία τοῦ Συμβουλίου τῆς 17ης Μαΐου 1977 περί ἐναρμονίσεως τῶν νομοθεσιῶν τῶν Κρατῶν μελῶν, τῶν σχετικῶν μέ τούς φόρους κύκλου ἐργασιῶν — Κοινό σύστημα φόρου προστιθεμένης ἀξίας: ὁμοιόμορφος φορολογική βάση, ΕΕ εἰδ. ἔκδ. Ν 09 τόμ. 001, σ. 59 ἐπ.) προβλέπει ὅτι μέχρι τῆς θέσεως ἐν ἰσχύι τῶν κοινοτικῶν κανόνων, ἐπιτρέπεται στά Κράτη μέλη νά διατηροῦν τίς ἀπαλλαγές γιά τίς ὁριστικές εἰσαγωγές ἀγαθῶν πού ἀπολαύουν ἀπαλλαγῆς ἀπό τούς τελωνειακούς δασμούς, διαφόρου τῆς προβλεπομένης ἀπό τό κοινό δασμολόγιο.

Ὁ κανονισμός 1818/75 θεμελιώνεται στά ἄρθρα 43 καί 235 τῆς συνθήκης. Τά δύο αὐτά ἄρθρα δέν παρέχουν στήν Κοινότητα ἀποκλειστική ἁρμοδιότητα, ἀλλά καταλείπουν στά Κράτη μέλη τήν δυνατότητα νά θεσπίζουν συμπληρωματικές ἤ αὐτοτελεῖς κανονιστικές ρυθμίσεις, κατά τό μέτρο πού τό κοινοτικό δίκαιο δέν ἐρρύθμισε τό θέμα κατά τρόπο ἐξαντλητικό.

Ἡ κοινοτική κανονιστική ρύθμιση, πού ἐφαρμόζεται σήμερα στήν εἰσαγωγή ἐμπο-

ρευμάτων ἀπαλλαγμένων δασμῶν, φόρων καί εἰσφορῶν, τά ὁποῖα περιέχονται στίς προσωπικές ἀποσκευές τῶν ταξιδιωτῶν, δέν ἔχει ἐξαντλητικό χαρακτήρα, ἀλλά περιέχει κενά πού τά Κράτη μέλη ἔχουν τήν εὐχέρεια νά συμπληρώνουν. Τόσο ὡς πρός τό φορολογικό ὅσο καί ὡς πρός τό τελωνειακό δίκαιο, ἡ Ἐπιτροπή ὑπέβαλε τό 1972, συνεπῶς μετά τήν θέσπιση τῆς ὁδηγίας 69/169 καί τοῦ κανονισμοῦ 1544/69, προτάσεις γιά τήν θέσπιση κοινοτικῆς κανονιστικῆς ρυθμίσεως, ἀπό ὅπου προκύπτει ὅτι ἡ ἴδια ἡ Ἐπιτροπή θεωρεῖ ὅτι οἱ τομεῖς αὐτοί δέν καλύπτονται ἀκόμα ἀπό τό κοινοτικό δίκαιο.

Ἡ κυβέρνηση τῆς Ὁμοσπονδιακῆς Δημοκρατίας τῆς Γερμανίας ὑποστηρίζει ὅτι οἱ εἰσαγωγές πού ἐπραγματοποιήθησαν στό πλαίσιο τῆς διακοινοτικῆς κυκλοφορίας ταξιδιωτῶν συνεπάγονται ἁπλῶς τήν χορήγηση αὐτῶν πού ἀποκαλοῦνται «ἀπαλλαγές/τρίτες χῶρες», ὅταν ὁ ταξιδιώτης ἤρχισε τό ταξίδι του ἀπό μέρος τοῦ ἐδάφους ἄλλου Κράτους μέλους, στό ὁποῖο οἱ φόροι κύκλου ἐργασιῶν καί/ἤ οἱ εἰδικοί φόροι δέν ἐφαρμόζονται στά καταναλισκόμενα ἐκεῖ ἐμπορεύματα, καθώς καί ὅταν δέν δύναται νά δικαιολογήσει ὅτι τά εἴδη πού μεταφέρει στίς ἀποσκευές του ἀπεκτήθησαν σύμφωνα μέ τίς γενικές φορολογικές προϋποθέσεις τῆς ἐσωτερικῆς ἀγορᾶς καί δέν ἔτυχαν καμμιᾶς ἐπιστροφῆς (ἄρθρο 2 παράγραφος 4, ἄρθρο 4 παράγραφος 4 τῆς ὁδηγίας 69/169). Ἡ ἀρχή αὐτή πού ἐφαρμόζεται στήν διακοινοτική κυκλοφορία ταξιδιωτῶν ἀπό Κράτος μέλος σέ ἄλλο πρέπει ἐπίσης νά ἐφαρμόζεται — πολλῷ μᾶλλον — ὅταν οἱ ταξιδιῶτες, στό πλαίσιο τῶν «θαλασσίων ἐκδρομῶν» ἤ κρουαζιερῶν πού ὁδηγοῦν σέ λιμάνια ἄλλου Κράτους μέλους, φέρουν ἐμπορεύματα πού ἀπέκτησαν ἀφορολόγητα ἐπί τοῦ πλοίου κατά τήν διάρκεια τοῦ διάπλου στά διεθνῆ ὕδατα ἤ στήν ζώνη πού εὑρίσκεται μεταξύ τῶν ἐδαφικῶν ὁρίων καί τῶν θαλασσίων τελωνειακῶν συνόρων τοῦ κράτους, ὅπου τελειώνει τό ταξίδι. Ἡ ζώνη, πού εὑρίσκεται μεταξύ τῶν θαλασσίων ὁρίων τοῦ γερμανικοῦ κράτους καί τῶν θαλασσίων τελωνειακῶν συνόρων, δέν περιλαμβάνεται, σύμφωνα μέ τό γερμανικό δίκαιο, στήν ζώνη ὅπου εἰσπράττεται φόρος κύκλου ἐργασιῶν καί εἰδικοί φόροι καταναλώσεως καί, συνεπῶς, ἐμπίπτει στόν ὁρισμό τοῦ ἄρθρου 2 παράγραφος 4 δεύτερη περίπτωση καί τοῦ ἄρθρου 4 παράγραφος 4 δεύτερη περίπτωση τῆς ὁδηγίας 69/169.

Ἡ *κυβέρνηση τοῦ Ἡνωμένου Βασιλείου* δέν ἐπιθυμεῖ νά ἐκφέρει γνώμη ἐπί τοῦ σημείου ἄν ἡ ὀρθή ἑρμηνεία καί τό ἀποτέλεσμα ἀπό τήν ἐφαρμογή τῶν κανονισμῶν καί τῶν ὁδηγιῶν γιά τίς ὁποῖες πρόκειται στήν παροῦσα ὑπόθεση καθιστοῦν ἀσυμβίβαστες πρός τήν κοινοτική νομοθεσία τίς διάφορες ἐξαιρέσεις στήν ἐφαρμογή τοῦ κοινοῦ δασμολογίου, πού ἐπιτρέπονται ἀπό τίς τελωνειακές ἀρχές τῆς Ὁμοσπονδιακῆς Δημοκρατίας τῆς Γερμανίας καί πού ἀποτελοῦν τό ἀντικείμενο τῆς προσφυγῆς τῶν προσφευγόντων. Τό Ἡνωμένο Βασίλειο ξεκινάει ἀπό τόν συλλογισμό ὅτι οἱ περιέχοντες τό κοινό δασμολόγιο κανονισμοί καί οἱ ἐξαιρέσεις ἀπό αὐτό, περί τῶν ὁποίων πρόκειται στήν παροῦσα ὑπόθεση, ἔχουν ἀπ' εὐθείας ἐφαρμογή στά Κράτη μέλη καί παρέχουν στά ἄτομα δικαιώματα, πού τά ἐθνικά δικαιοδοτικά ὄργανα ὀφείλουν νά προστατεύουν. Τό πρόβλημα πού ἐνδιαφέρει τό Ἡνωμένο Βασίλειο ἔγκειται στό ἄν οἱ κανονισμοί αὐτοί εἶναι ἱκανοί νά παρέχουν δικαιώματα σέ ἄτομα πού εὑρίσκονται στήν θέση τῶν προσφευγουσῶν, οἱ ὁποῖες διαμαρτύρονται ἁπλῶς διότι ἄλλοι ἔχουν ἐπωφεληθεῖ μιᾶς ἐξαιρέσεως πέραν τοῦ ἐπιτρεπομένου ἀπό τήν κοινοτική νομοθεσία μέτρου καί ἡ προσφυγή τους ἀποβλέπει μᾶλλον στήν ἐκπλήρωση τῶν ὑποχρεώσεων τῶν ἄλλων αὐτῶν ἀτόμων.

Κατά τό Ἡνωμένο Βασίλειο, ἡ παράλειψη Κράτους μέλους νά ἐφαρμόσει προσηκόντως εἰδική διάταξη τῆς κοινοτικῆς νομοθεσίας ἔναντι ἄλλων προσώπων, πού ὑπόκεινται στήν δικαιοδοσία του, δύναται σέ ὁρισμένες περιπτώσεις, νά συνιστᾶ παράβαση, ἡ πραγματική θεραπεία τῆς ὁποίας συνίσταται στήν κίνηση καταλλήλου διαδικασίας ἐπί κοινοτικοῦ ἐπιπέδου ἀπό τά ὄργανα τῆς Κοινότητος ἤ ἀπό ἄλλο Κράτος μέλος. Δέν πρόκειται περί παραβά-

σεως γιά τήν όποία ή κοινοτική νομοθεσία αὐτή καθ' ἑαυτή παρέχει στόν ἰδιώτη δυνατότητα θεραπείας μέ ἔγερση ἀγωγῆς ἐνώπιον τῶν δικαιοδοτικῶν ὀργάνων τῆς χώρας του. Ὁσονδήποτε καί ἄν δύναται νά ἔχει θιγεῖ ὑλικῶς, κανένα δικαίωμα πού νά τοῦ ἔχει παρασχεθεῖ εὐθέως ἀπό τήν κοινοτική νομοθεσία, δέν ἔχει προσβληθεῖ. Αὐτό δέν σημαίνει, πάντως, ὅτι δέν δύνανται νά ὑπάρξουν περιπτώσεις κατά τίς ὁποῖες νά διαθέτει δικαίωμα προσφυγῆς ἐνώπιον τῶν δικαιοδοτικῶν ὀργάνων τῆς χώρας του. Δύναται τό ἀνίσχυρο τῆς πράξεως (ἤ τῆς παραλείψεως) τῶν κρατικῶν ἀρχῶν τῆς χώρας του, πού εἶναι ἀπόρροια τοῦ ἀσυμβιβάστου της πρός τήν κοινοτική νομοθεσία, νά θεμελιώνει, ὅταν πληροῦνται ὁρισμένες προϋποθέσεις, δικαίωμα ἐπεμβάσεώς του καί νά τόν νομιμοποιεῖ γιά τήν ἄσκηση ὁρισμένων προσφυγῶν. Ἀλλά ἄν ἔτσι ἔχουν τά πράγματα, ποῖες εἶναι οἱ προϋποθέσεις αὐτές καί ποῖες δύνανται νά εἶναι αὐτές οἱ προσφυγές εἶναι ζητήματα πού πρέπει νά λυθοῦν ἀπό τό ἐθνικό δικαιοδοτικό ὄργανο σύμφωνα μέ τό ἐθνικό δίκαιο. Στό Ἡνωμένο Βασίλειο ἡ νομοθεσία ἡ σχετική μέ τό δικαίωμα τοῦ πολίτου νά ἀναγκάσει τίς ἀρχές νά προβοῦν σέ ἐνέργεια γιά νά ἐφαρμοσθεῖ ὁ νόμος ἤ νά ἐπιτύχει ἀναγνωριστική ἀπόφαση ὡς πρός τήν ὑποχρέωση ἐφαρμογῆς του ἐξαρτᾶται ἀπό τό ἄν ὁ πολίτης δύναται νά ἀποδείξει τήν ὕπαρξη εἰδικοῦ ἰδιωτικοῦ δικαιώματος πού νά βαίνει, κατά γενικό τρόπο, πέραν τοῦ δημοσίου συμφέροντος.

Ὡς πρός τό δεύτερο μέρος τῆς διατάξεως πού ἀφορᾶ τόν φόρο κύκλου ἐργασιῶν καί τούς εἰδικούς φόρους καταναλώσεως, πρόκειται περί ὁδηγίας καί ὄχι περί κανονισμῶν πού ἔχουν ἀπ' εὐθείας ἐφαρμογή. Ἐν τούτοις τό Ἡνωμένο Βασίλειο ὑποστηρίζει ὅτι οἱ σκέψεις πού ἔχουν ἀναπτυχθεῖ ἐπί τῶν κανονισμῶν ἐφαρμόζονται ἐπίσης ὅταν ἡ πράξη γιά τήν ὁποία πρόκειται εἶναι ὁδηγία.

Ἐναπόκειται στά Κράτη μέλη νά προβοῦν στήν ἐκτέλεση τῶν ὁδηγιῶν, ἐπιλέγοντας τόν τύπο καί τήν μέθοδο ἐκτελέσεως. Οἱ ὁδηγίες ἀπευθύνονται στά Κράτη μέλη καί δέν δύνανται προδήλως νά δεσμεύουν ἀπ' εὐθείας τά ἄτομα οὔτε a fortiori νά παρέχουν τό δικαίωμα σέ ἕναν ἰδιώτη νά ἐπιτυγχάνει μέ ἄσκηση ἀγωγῆς ἐνώπιον τῶν δικαιοδοτικῶν ὀργάνων ἑνός Κράτους μέλους τήν ἐκτέλεση, σχετικά μέ ἄλλα ἄτομα, νόμου, ὁ ὁποῖος ὑποτίθεται ὅτι δέν ὑφίσταται ἀκόμα.

Ἡ κυβέρνηση τοῦ Ἡνωμένου Βασιλείου ὑποστηρίζει ὅτι τό Δικαστήριο ἀνεγνώρισε συχνά ὅτι οἱ ὁδηγίες, ἄν εἶναι ἐπαρκῶς ἀκριβεῖς, δύνανται νά ἔχουν ὡς ἄμεσο ἀποτέλεσμα νά παρέχουν τό δικαίωμα σέ ἕναν πολίτη νά ἐπικαλεῖται τίς διατάξεις τους ἐναντίον Κράτους μέλους πού τίς παραβαίνει προσπαθώντας νά ἐφαρμόσει ἐναντίον του ἀσυμβίβαστα ἐθνικά μέτρα (ἀπόφαση τῆς 5ης Ἀπριλίου 1979, ὑπόθεση 148/78, Pubblico Ministero/Ratti, Rec. 1979, σ. 1629, ἀπόφαση τῆς 23ης Νοεμβρίου 1977, ὑπόθεση 38/78, Enka BV κατά Inspecteur der Invoerrechten en Accijnzen, Rec. 1977, σ. 2203). Ἀλλά αὐτό διαφέρει πολύ ἀπό τήν ἀπόπειρα πού γίνεται μέ μία ἀγωγή νά ὑποχρεωθεῖ Κράτος μέλος νά ἐπανορθώσει τήν παράβαση, κατά γενικό τρόπο. Κατά τό Ἡνωμένο Βασίλειο, μόνο ἡ Ἐπιτροπή δύναται νά κάμει χρήση μιᾶς τέτοιας γενικῆς προσφυγῆς, δηλαδή προσφυγῆς ἀσκουμένης δυνάμει τοῦ ἄρθρου 169 τῆς συνθήκης.

Ἡ *Ἐπιτροπή* παρατηρεῖ ὅτι ὁ κανονισμός 1544/69 δέν ἀναφέρεται στήν προέλευση ἤ στό τελωνειακό καθεστώς τῶν εὐνοουμένων ἐμπορευμάτων καί ὅτι τό ἄρθρο 1 παράγραφος 1 τοῦ κανονισμοῦ 1544/69, ὅπως ἐτροποποιήθη ἀπό τόν κανονισμό

3061/78, διασαφηνίζει ρητῶς ὅτι ἡ ἀπαλλαγή ἀπό τούς τελωνειακούς δασμούς περιορίζεται στούς ταξιδιῶτες πού προέρχονται ἀπό τρίτο κράτος. Ἡ ἄποψη αὐτή ἐνισχύεται ἀπό τήν ἑδδόμη αἰτιολογική σκέψη τοῦ κανονισμοῦ 3061/78. Τέλος, ἡ δευτέρα αἰτιολογική σκέψη τοῦ κανονισμοῦ 3023/69 ὁρίζει ρητῶς ὅτι ὁ κανονισμός 1544/69 δέν ἐφαρμόζεται στά ἐμπορεύματα πού εἰσάγονται ὕστερα ἀπό ταξίδι μέ πλοῖο ἀπό Κράτος μέλος κατά τήν διάρκεια τοῦ ὁποίου δέν ἔγινε προσέγγιση στό τελωνειακό ἔδαφος τρίτου κράτους. Συνεπῶς, τό ἁπλό γεγονός τῆς ἐγκαταλείψεως τοῦ τελωνειακοῦ ἐδάφους τῆς Κοινότητος, τό ὁποῖο στίς γερμανικές ἀκτές συμπίπτει, τίς περισσότερες φορές, μέ τήν παράκτιο ζώνη, καί ἡ ἐπιστροφή πού ἐπακολουθεῖ σέ αὐτό τό ἴδιο ἔδαφος δέν δύνανται νά θεωρηθοῦν ὡς ταξίδια σέ τρίτη χώρα.

Ἡ Ἐπιτροπή θέτει τό ἐρώτημα ἄν ἀρκεῖ ὅτι ἔγινε διέλευση ἀπό τό ἔδαφος τρίτου κράτους διά θαλάσσης καί, συνεπῶς, τό πλοῖο μέ τό ὁποῖο ἔγινε ἡ ἐπιστροφή στό τελωνειακό ἔδαφος τῆς Κοινότητος, νά διέσχισε τά παράκτια ὕδατα ἑνός κράτους πού δέν εἶναι μέλος τῆς Κοινότητος. Στήν περίπτωση αὐτή ἡ Ἐπιτροπή φρονεῖ ὅτι ἀπό θεωρητική ἄποψη ἔγινε προσέγγιση σέ ἕνα τρίτο κράτος κατά τήν διάρκεια τοῦ ταξιδίου, διαπιστώνει ὅμως ὅτι τό νόημα καί ὁ σκοπός τοῦ κανονισμοῦ 1544/69 ἀπαιτοῦν νά μή ἐφαρμοσθοῦν σέ τέτοιες περιστάσεις οἱ ἀπαλλαγές ἀπό τελωνειακούς δασμούς.

Ὅταν κατά τήν διάρκεια ἑνός ταξιδίου δέν ὑφίσταται ἀπό τήν ἀρχή ἡ δυνατότης ἀγορῶν σέ ξένη χώρα, δέν ὑπάρχει κανένας λόγος νά χορηγηθοῦν κατά τήν ἄφιξη οἱ ἀπαλλαγές ἀπό τούς τελωνειακούς δασμούς πού προβλέπονται ἀπό τόν κανονισμό 1344/69, διότι, κατά τήν Ἐπιτροπή, οἱ ἀπαλλαγές αὐτές χορηγοῦνται ἀκριβῶς γιά νά ἐπιτρέψουν στούς ταξιδιῶτες νά εἰσάγουν ἀπό μία ξένη χώρα μικρές ποσότητες ταξιδιωτικῶν ἐνθυμίων ἤ ἐμπορευμάτων, πού προορίζονται νά καταναλωθοῦν κατά τήν διάρκεια τοῦ ταξιδίου, ἤ μετά ἀπό λίγο, χωρίς νά καταβάλουν φόρους καί χωρίς νά ἀπαιτεῖται νά ὑποβάλλονται σέ περίπλοκες διατυπώσεις. Δέν ἀρκεῖ ἐπίσης ὅτι ἕνα πλοῖο κάνει συμβολική προσέγγιση στό λιμάνι τρίτου κράτους κατά τήν διάρκεια τῆς ὁποίας εἶναι ἀδύνατη ἡ ἀποβίβαση γιά τήν πραγματοποίηση ἀγορῶν. Μιά τέτοια περίπτωση δέν ἀποτελεῖ ἀντικείμενο τοῦ κανονισμοῦ 1544/69.

Προκειμένου νά ὑπάρξει ἡ ὠφέλεια ἀπαλλαγῆς τοῦ κανονισμοῦ 1544/69, πρέπει νά προηγηθεῖ μιᾶς κάποιας διάρκειας παραμονή σέ τρίτη χώρα, κατά τήν διάρκεια τῆς ὁποίας πρέπει ἡ δυνατότης πραγματοποιήσεως ἀγορῶν στήν χώρα αὐτή νά εἶναι πραγματική. Ἄν ὑφίσταται ἡ δυνατότης αὐτή, ὁ κανονισμός 1544/69 πρέπει νά ἐφαρμόζεται ἀκόμα κι ὅταν ὁ μοναδικός καί ἀποκλειστικός σκοπός τοῦ ταξιδίου εἶναι ἡ πραγματοποίηση ἀγορῶν στήν τρίτη χώρα.

Ἡ Ἐπιτροπή ὑποστηρίζει ὅτι ἡ προέλευση καί τό καθεστώς τῶν ἐμπορευμάτων δέν ἔχει καμμία σημασία καί ὅτι τό μόνο πού βαρύνει εἶναι μέ ποία εὐκαιρία εἰσήχθησαν. Πράγματι ἀπό πρακτικῆς ἀπόψεως, εἶναι συχνά δύσκολο νά καθορισθεῖ ὁ τόπος ὅπου στήν πραγματικότητα ἠγοράσθησαν τά ἐμπορεύματα. Ἡ ἁπλούστευση τῶν τελωνειακῶν διαδικασιῶν γιά μικρές ποσότητες θά ἦταν σέ μεγάλο βαθμό μάταιη, ἄν οἱ τελωνειακοί ἔπρεπε νά ἐλέγχουν ποῦ καί ὑπό ποῖες συνθῆκες ἀπεκτήθη ἕνα ἐμπόρευμα.

Ἐξ ἄλλου, τό ἄρθρο 2 πρώτη παράγραφος τῆς ὁδηγίας 69/169, πού διέπει τίς φορολογικές ἀπαλλαγές στήν διεθνῆ κυκλοφορία ταξιδιωτῶν τῆς Κοινότητος, ὑπογραμμίζει ρητῶς ὅτι πρέπει νά πρόκειται γιά ἐμπορεύματα σέ ἐλεύθερη κυκλοφορία τά ὁποῖα πρέπει νά ἔχουν ἀγορασθεῖ σύμφωνα μέ τίς γενικές φορολογικές διατάξεις, πού ἐφαρμόζονται στήν ἐσωτερική ἀγορά ἑνός Κράτους μέλους. Μέ δεδομένο τόν παραλληλισμό μεταξύ τῶν τελωνειακῶν καί τῶν φορολογικῶν ἀπαλλαγῶν, δύναται νά συναχθεῖ τό συμπέρασμα ὅτι ὁ κοινοτικός νομοθέτης εἶχε πλήρη ἐπίγνωση τοῦ προβλήματος τῆς προελεύσεως καί τοῦ καθεστῶτος τῶν ἐμπορευμάτων καί ὅτι δέν εἶχε πρόθεση νά λάβει ἀπόφαση ὡς πρός τήν προέλευση καί τό καθεστώς τῶν ἐμπο-

ρευμάτων, ἀλλά μόνο ὡς πρός τήν προέλευση τῶν ἐπιβατῶν. Θά ἦταν παράλογο νά μή ἐπιβαρύνεται μέ κανένα δασμό ἕνα ἐμπόρευμα, ὅταν εἰσάγεται ἀπό τήν τρίτη χώρα προελεύσεώς του καί νά ἀπαιτεῖται, ὅταν εἰσάγεται μέσω ἄλλης τρίτης χώρας, νά ἔχει τεθεῖ σέ ἐλεύθερη κυκλοφορία σύμφωνα μέ τήν ἰσχύουσα τελωνειακή νομοθεσία.

Ὅλα αὐτά προτρέπουν τήν Ἐπιτροπή νά ἑρμηνεύσει τόν κανονισμό 1544/69 ὑπό τήν ἔννοια ὅτι ἡ προβλεπομένη ἀπό αὐτόν ἀπαλλαγή ἀπό τελωνειακούς δασμούς, δέν ἐφαρμόζεται παρά στούς ταξιδιῶτες, πού προέρχονται ἀπό τρίτη χώρα καί οἱ ὁποῖοι ἐνδεχομένως, ἐπραγματοποίησαν ἐκεῖ παραμονή πού τούς ἐπέτρεψε νά ἀγοράσουν ἐμπορεύματα. Τό ζήτημα δέν εἶναι ἄν τά ἐμπορεύματα πού εἰσήχθησαν κατά τήν εἴσοδο στήν Κοινότητα ἠγοράσθησαν στήν χώρα αὐτή ἤ ἀκόμα ἄν προέρχονται ἀπό τό καθεστώς τῆς ἐλευθέρας κυκλοφορίας, πού ἰσχύει στήν τρίτη χώρα γιά τήν ὁποία πρόκειται.

Ὁ κανονισμός 1544/69 ρυθμίζει μέ ἐξαντλητικό τρόπο τίς ἀπαλλαγές ἀπό τούς δασμούς τῶν ἐμπορευμάτων, πού εὑρίσκονται στίς προσωπικές ἀποσκευές τῶν ταξιδιωτῶν. Ἀπαγορεύεται, συνεπῶς, στά Κράτη μέλη νά χορηγοῦν ἀπό μόνα τους σέ τέτοιες περιπτώσεις ἀπαλλαγές ἀπό δασμούς πού βαίνουν πέραν τοῦ πεδίου ἐφαρμογῆς τοῦ κανονισμοῦ αὐτοῦ.

Τό ἄρθρο 28 τῆς συνθήκης ἀναφέρει ὅτι τό Συμβούλιο ἀποφασίζει γιά κάθε τροποποίηση ἤ αὐτόνομο ἀναστολή δασμῶν τοῦ κοινοῦ δασμολογίου. Οἱ ἀπαλλαγές ἀπό δασμούς κατά τήν κυκλοφορία ταξιδιωτῶν, γιά τίς ὁποῖες γίνεται ἐδῶ λόγος, ὑπάγονται ἐπίσης στήν διάταξη αὐτή. Τά Κράτη μέλη δέν ἔχουν συνεπῶς ἁρμοδιότητα στό θέμα αὐτό. Ὅταν πρόκειται περί τροποποιήσεων ἤ ἀναστολῶν μέσα στό πλαίσιο τῶν συνθηκῶν πού ἔχουν συναφθεῖ μέ τρίτα κράτη, ἡ Κοινότης ἔχει ὁμοίως ἀποκλειστική ἁρμοδιότητα δυνάμει τοῦ ἄρθρου 113 τῆς συνθήκης. Ὅσον ἀφορᾶ τίς ἀπαλλαγές ἀπό γεωργικές εἰσφορές καί ἄλλες ἐπιβαρύνσεις, πού προβλέπονται ἀπό τήν γεωργική πολιτική, ἡ Κοινότης ἔχει ἀποκλειστική ἁρμοδιότητα δυνάμει τοῦ ἄρθρου 43 τῆς συνθήκης, ἐν συνδυασμῷ μέ τίς ὀργανώσεις τῶν γεωργικῶν ἀγορῶν. Σέ καμμία περίπτωση δέν δύναται ἑπομένως, νά ὑπάρξουν ἐθνικές ρυθμίσεις στόν τομέα αὐτό.

Ἐπί τοῦ τετάρτου ἐρωτήματος τοῦ Finanzgericht, ἡ Ἐπιτροπή φρονεῖ ὅτι ἄν θεωρηθεῖ ὁ κανονισμός 3023/77 ὡς ὁριστική ρύθμιση, ὁρισμένα στοιχεῖα συνηγοροῦν ὑπέρ τοῦ ἀνισχύρου του. Πράγματι, ὁ κανονισμός αὐτός θίγει τόν ὁμοιόμορφο χαρακτήρα τῆς ἰσχύος τοῦ κοινοῦ δασμολογίου, ὅταν πρόκειται γιά εἰσαγωγές, πού ἐπραγματοποιήθησαν μέ τήν εὐκαιρία ταξιδίων, τά ὁποῖα ἔγιναν μέ διάφορα μεταφορικά μέσα, ἐνῶ κανένας οὐσιαστικός λόγος δέν δικαιολογεῖ τήν μόνιμη αὐτή ἐξαίρεση. Καί οἱ διατάξεις τοῦ κοινοῦ δασμολογίου πρέπει νά ἐφαρμόζονται ὁμοιομόρφως στά ἐξωτερικά σύνορα τοῦ τελωνειακοῦ ἐδάφους τῆς Κοινότητος, ἀνεξαρτήτως τοῦ χρησιμοποιηθέντος ἀπό τούς ταξιδιῶτες μεταφορικοῦ μέσου.

Ὁ κανονισμός 3023/77 συνιστᾶ διάκριση μεταξύ τῶν καταναλωτῶν, ἀντίθετη πρός τό ἄρθρο 40 παράγραφος 3 τῆς συνθήκης, διότι ἐπιτρέπει στούς καταναλωτές Κράτους μέλους, πού κατοικοῦν κοντά στήν ἀκτή, νά ἀγοράζουν γεωργικά προϊόντα σέ τιμές πού συχνά βασίζονται στίς τιμές τῆς παγκοσμίου ἀγορᾶς, ἐνῶ ἀπό τούς ἄλλους καταναλωτές ζητεῖται νά πληρώνουν τίς ὑψηλότερες τιμές, πού ἀπορρέουν ἀπό τήν κοινή ἀγροτική πολιτική.

Τό Δικαστήριο ἀπεφάνθη ὅτι ἡ γενική ἀρχή τῆς ἴσης μεταχειρίσεως ἀποτελεῖ ἀναπόσπαστο τμῆμα τοῦ κοινοτικοῦ δικαίου (ἀποφάσεις τῆς 19ης Ὀκτωβρίου 1977 στίς συνεκδικασθεῖσες ὑποθέσεις 117/76 καί 16/77, Ruckdeschel καί λοιποί κατά HZA Hamburg, Rec. 1977, σ. 1753, καί 124/76 καί 20/77, S.A. Moulins et Huileries καί λοιποί κατά ONIC, Rec. 1977, σ. 1795). Γι' αὐτό τόν λόγο ἡ Ἐπιτροπή θεωρεῖ ὅτι θά

ἦταν περίεργο νά εὐνοοῦνται ὁρισμένες μορφές πωλήσεως γεωργικῶν προϊόντων (πωλήσεις ἐπί τῶν πλοίων) παρ' ὅλον ὅτι δέν χορηγοῦνται τά ἴδια εὐεργετήματα σέ ἄλλες μορφές πωλήσεως (λιανικό ἐμπόριο στήν ξηρά).

Ὁ κανονισμός 3023/77 δέν δύναται, πάντως, νά συνιστᾶ παρά μεταβατική λύση καί ἀποτελεῖ ἕνα πρῶτο βῆμα στόν δρόμο ὁριστικῆς ἐξαλείψεως ὁρισμένων ἀνωμάλων καταστάσεων, πού χρονολογοῦνται πρίν ἀπό τήν πλήρη θέση ἐν ἰσχύι τοῦ κοινοῦ δασμολογίου, χωρίς ὅμως νά προξενεῖ οἰκονομική ζημία στά ἐνδιαφερόμενα πρόσωπα. Ἡ Ἐπιτροπή τό ὑπεγράμμισε μέ τίς δηλώσεις της στό πρωτόκολλο τοῦ Συμβουλίου μέ τήν εὐκαιρία τῆς θεσπίσεως τῶν κανονισμῶν τοῦ Συμβουλίου. Συνεπῶς, ὁ κανονισμός 3023/77 δικαιολογεῖται ἀκόμη σήμερα ὡς μεταβατική λύση πού ἐπιτρέπει νά μή προξενηθεῖ οἰκονομική ζημία σέ ὁρισμένα πρόσωπα.

Ὡς πρός τό τρίτο ἐρώτημα τοῦ Finanzgericht πού ἀφορᾶ τά δικαιώματα τῶν ἰδιωτῶν, ἡ Ἐπιτροπή θεωρεῖ ὅτι αὐτό εἶναι πολύ γενικοῦ χαρακτῆρος. Τό ἐρώτημα αὐτό πρέπει νά περιορισθεῖ σέ συνάρτηση μέ τήν διαδικασία τῆς κυρίας δίκης, κατά τήν ἔννοια ὅτι ἡ ἀπάντηση δέν εἶναι ἀναγκαία παρά ὅταν πρόκειται γιά ἐνδεχόμενα δικαιώματα, πού ἀπορρέουν γιά τούς ἰδιῶτες ἀπό τό κοινό δασμολόγιο τῆς Κοινότητος. Μέ τό ἐρώτημα τοῦ Finanzgericht ἐρωτᾶται στήν πραγματικότητα κατά πόσο οἱ διατάξεις τοῦ κοινοῦ δασμολογίου, καί ἰδίως οἱ προβλέπουσες τήν εἴσπραξη ὁρισμένων δασμῶν κατά τήν εἰσαγωγή στήν Κοινότητα, θεμελιώνουν γιά τούς οἰκονομικούς ἐπιχειρηματίες, πού ἀναπτύσσουν τήν δραστηριότητά τους κάτω ἀπό τήν προστασία αὐτῶν τῶν δασμῶν, δικαίωμα δυνάμενο νά ἀντιταχθεῖ στίς ἐθνικές ἀρχές καί πού συνίσταται στήν πραγματική ἐφαρμογή τῶν προβλεπομένων εἰσαγωγικῶν δασμῶν καί κατά πόσο, ἐνδεχομένως, δύνανται νά ἐπικαλεσθοῦν τό δικαίωμα αὐτό κατά τήν ἄσκηση προσφυγῆς ἐνώπιον τῶν ἐθνικῶν δικαστηρίων.

Ἡ Ἐπιτροπή φρονεῖ ὅτι εἶναι ἡ πρώτη φορά πού τό Δικαστήριο ἐκδικάζει μία ὑπόθεση τόσο ἀσυνήθιστη, στήν ὁποία οἱ προσφεύγουσες ζητοῦν ἀπό τίς ἐθνικές ἀρχές νά ἐφαρμόσουν φορολογικά μέτρα ἐπί τρίτων, οἱ ὁποῖοι, κατ' αὐτές, μέχρι τώρα ἠνοήθησαν ἀπό τίς ἐθνικές ἀρχές κατά παράβαση τοῦ κοινοτικοῦ δικαίου. Ὁ ἰδιαίτερος χαρακτήρας τῆς καταστάσεως γίνεται πιό ἔντονος ἀκόμα ἀπό τό γεγονός ὅτι ἡ προξενηθεῖσα στίς προσφεύγουσες ζημία δέν ἀπορρέει ἀπό τό γεγονός ὅτι τρίτοι (δηλαδή οἱ ταξιδιῶτες) εὐνοοῦνται, ἀλλά τελείως ἐμμέσως ἀπό τό γεγονός ὅτι οἱ χορηγούμενες ἀπό ταξιδιῶτες ἀπαλλαγές μετατρέπονται σέ ἀνταγωνιστικά ὠφέλη γιά τούς ἀνταγωνιστές τῶν προσφευγουσῶν, δηλαδή τούς πωλητές ὁρισμένων ἐμπορευμάτων ἐπί τῶν πλοίων. Πρέπει, ἑπομένως, νά ἐξετασθεῖ ἄν οἱ διατάξεις τοῦ κοινοῦ δασμολογίου χορηγοῦν στίς προσφεύγουσες ὑποκειμενικά δικαιώματα. Ἡ Ἐπιτροπή διαπιστώνει ὅτι, στίς περισσότερες περιπτώσεις, τό Δικαστήριο συνέδεσε τό ζήτημα τῆς ὑπάρξεως ὑποκειμενικῶν δικαιωμάτων τῶν ἰδιωτῶν στό κοινοτικό δίκαιο μέ τό ζήτημα τῶν ἀμέσων ἀποτελεσμάτων του. Ὅταν ἕνας κανόνας τοῦ κοινοτικοῦ δικαίου εἶναι ἐπαρκῶς σαφής καί ἀκριβής καί ὅταν, κατά συνέπεια, δέν ἀφήνει κανένα περιθώριο ἀποφάσεως οὔτε στά κοινοτικά ὄργανα οὔτε στά Κράτη μέλη, ὁ κανόνας αὐτός ἔχει γιά τό Δικαστήριο ἄμεσα ἀποτελέσματα στίς ἔννομες τάξεις τῶν Κρατῶν μελῶν. Ἀπό τά ἀνωτέρω προκύπτει γενικῶς ὅτι οἱ εὐνοούμενοι ἀπό τίς διατάξεις αὐτές ἰδιῶτες δύνανται νά ἐπικαλεσθοῦν τήν ρύθμιση αὐτή ἐνώπιον τῶν ἐθνικῶν δικαστηρίων γιά νά ἐπιτύχουν τόν σεβασμό τῶν προσωπικῶν τους δικαιωμάτων, πού ἀπορρέουν ἀπό τόν ἐν λόγω κανόνα (ἀπόφαση τῆς 17ης Μαΐου 1972, ὑπόθεση 93/71, Leonesio, Rec. 1972, σ. 287, ἀπόφαση τῆς 19ης Δεκεμβρίου 1968, ὑπόθεση 13/68, Salgoil, Rec. 1968, σ. 679,

άπόφαση τῆς 17ης Δεκεμβρίου 1969, ὑπόθεση 33/70 SACE, Rec. 1970, σ. 1213). Πάντως, ὁ ἐν λόγω κανόνας θά ἔπρεπε πράγματι νά ἔχει ὡς σκοπό τήν προστασία τῶν συμφερόντων τῶν ἰδιωτῶν καί τῶν ἐπιχειρήσεων (ἀπόφαση τῆς 22ας Ἰανουαρίου 1976, ὑπόθεση 60/75, Russo κατά AIMA, Rec. 1976, σ. 45).

Εἶναι ἀναμφισβήτητο ὅτι οἱ δασμοί τοῦ κοινοῦ δασμολογίου εἶναι ἐπαρκῶς σαφεῖς καί βέβαιοι καί συνεπῶς παράγουν ἄμεσο ἀποτέλεσμα στίς ἔννομες τάξεις τῶν Κρατῶν μελῶν. Ἀλλά στίς περιπτώσεις τῶν προβλεπομένων ἀπό τό κοινό δασμολόγιο δασμῶν πρόκειται ἀποκλειστικῶς περί προστατευτικῶν δασμῶν, πού γενικῶς δέν προστατεύουν παρά τήν οἰκονομία ἤ ὁρισμένους τομεῖς δραστηριότητος τῆς Κοινότητος καί οἱ ὁποῖοι δέν καθιερώθηκαν γιά νά προστατεύσουν τήν ὕπαρξη ἰδιαιτέρων ἐπιχειρήσεων. Οἱ οἰκονομικοί ἐπιχειρηματίες δέν προστατεύονται ἀπό τούς δασμούς ὡς ἄτομα ἤ ὡς ἰδιαίτερες ἐπιχειρήσεις.

Γιά νά πεισθεῖ κανείς περί αὐτοῦ ἡ Ἐπιτροπή θεωρεῖ ὅτι ἀρκεῖ νά ἐξετασθοῦν οἱ συνέπειες, ἐπί τοῦ πεδίου τῆς διαδικασίας τῆς χορηγήσεως ἑνός τέτοιου δικαιώματος στούς ἰδιῶτες. Ἡ ἀναγνώριση ὑποκειμενικοῦ δικαιώματος ἐπί τῆς ἐφαρμογῆς τῶν προβλεπομένων δασμῶν συνεπάγεται ὅτι οἱ ἰδιῶτες θά ἠδύναντο νά ζητήσουν ἀπό ἕνα ἐθνικό δικαστήριο νά ἀποφανθεῖ ἐπί παραβάσεως τῆς συνθήκης ἀπό τά Κράτη μέλη ὄχι μόνο σέ περιπτώσεις πού τούς ἐνδιαφέρουν ἀμέσως, ἀλλά καί σέ περιπτώσεις παντελῶς γενικοῦ χαρακτῆρος. Ὅμως τό νομικό σύστημα, πού καθιερώνει ἡ συνθήκη, προβλέπει ὅτι μόνο τό Δικαστήριο ἔχει δικαιοδοσία ὅσον ἀφορᾶ παραβάσεις τῆς συνθήκης ἀπό Κράτος μέλος καί ἀποκλειστικῶς κατόπιν αἰτήσεως τῆς Ἐπιτροπῆς ἤ ἄλλου Κράτους μέλους. Ἡ ἄποψη αὐτή ὁδηγεῖ τήν Ἐπιτροπή στό νά ἀρνηθεῖ νά ἀναγνωρίσει τήν ὕπαρξη ὑποκειμενικοῦ δικαιώματος κατά τήν ἔννοια τοῦ προδικαστικοῦ ἐρωτήματος.

Ἀλλά αὐτό δέν σημαίνει, πάντως, ὅτι σέ τέτοιες περιπτώσεις οἱ ἰδιῶτες δέν ἀπολαύουν κανενός δικαιώματος. Ἡ διάταξη περί παραπομπῆς καταδεικνύει ὅτι τό ἐθνικό δίκαιο ἐπιτρέπει ἀπολύτως τήν ἐπίκληση προσβολῆς δικαιωμάτων ἀπό μία μή νόμιμη συμπεριφορά τῶν ἀρχῶν πού παραβιάζει τό κοινοτικό δίκαιο ἤ ἀπό μή ἔγκυρους ἐθνικούς νόμους. Γιά νά γίνει αὐτό, οἱ ἰδιῶτες δέν ἔχουν ἀνάγκη ἰδιαιτέρου ὑποκειμενικοῦ δικαιώματος πού νά στηρίζεται στό κοινοτικό δίκαιο. Ὅπως τό ἔχει ἤδη δεχθεῖ τό Δικαστήριο, τό κοινοτικό δίκαιο δέν ἀπαιτεῖ σέ ὅλες τίς περιπτώσεις μία πλήρη ἐθνική δικαστική προστασία (ἀπόφαση τῆς 6ης Μαΐου 1980, ὑπόθεση 152/79 Lee κατά ὑπουργοῦ γεωργίας — δέν ἔχει ἀκόμα δημοσιευθεῖ στήν Συλλογή). Αὐτό πού κυρίως ἐνδιαφέρει εἶναι νά μή ἀμφισβητεῖται βασικῶς ἡ ἀποτελεσματικότης τοῦ κοινοτικοῦ δικαίου (ἀπόφαση τῆς 21ης Ἰανουαρίου 1976, ὑπόθεση 60/75 Russo κατά AIMA, Rec. 1976, σ. 45).

Ὡς πρός τό πέμπτο ἐρώτημα, κατά τήν νομολογία τοῦ Δικαστηρίου, οἱ ἐθνικές ἀρχές ἔχουν τήν ὑποχρέωση νά ἐφαρμόζουν μία διάταξη τοῦ κοινοτικοῦ δικαίου ἐφ' ὅσον δέν ἔχει κηρυχθεῖ ἀνίσχυρη ἀπό τό Δικαστήριο (ἀπόφαση τῆς 13ης Φεβρουαρίου 1979, ὑπόθεση 101/78, Granaria κατά Hoofdproduktschap, Rec. 1979, σ. 623).

Ἡ Ἐπιτροπή ὑποστηρίζει ὅτι, ἐν προκειμένω, δικαιώματα ἀντιτάξιμα ἔναντι τῶν ἐθνικῶν ἀρχῶν δέν δύνανται νά στηρίζονται σέ θεμελιώδη δικαιώματα πού ἀναγνωρίζονται ἐπίσης ἀπό τό κοινοτικό δίκαιο, τά ὁποῖα στηριζόμενα στό κοινοτικό δίκαιο δέν δύνανται προδήλως νά ἀντιταχθοῦν παρά μόνο στά κοινοτικά ὄργανα καί ὄχι στίς ἐθνικές ἀρχές, ἀκόμα καί ὅταν αὐτές ἐνεργοῦν γιά νά ἐκτελέσουν καθήκοντα πού τούς ἔχει ἐμπιστευθεῖ ἡ Κοινότης.

Ὡς πρός τό δεύτερο μέρος τῆς παραπομπῆς, πού ἀφορᾶ τόν φόρο κύκλου ἐργασιῶν καί τούς εἰδικούς φόρους καταναλώσεως, ἡ Ἐπιτροπή θεωρεῖ ὅτι προσήκει ἡ ἀπάντηση ὅτι τά ἄρθρα πρῶτο καί δεύτερο τῆς ὁδηγίας 69/169 πρέπει νά ἑρμηνευθοῦν κατά τήν ἔννοια ὅτι ἡ προβλεπομένη ἀπό αὐτά ἀπαλλαγή ἀπό φόρους κύκλου ἐργασιῶν καί εἰδικούς φόρους καταναλώσεως δέν ἐφαρμόζεται παρά στίς προσωπικές ἀποσκευές τῶν ταξιδιωτῶν, οἱ ὁποῖοι προέρχονται ἀπό τρίτη χώρα ἤ ἀπό ἄλλο Κράτος μέλος, ἐνδεχομένως μετά ἀπό διάπλου τῆς ἀνοικτῆς θαλάσσης, ἀλλά ὄχι ἁπλῶς καί μόνο κατά τήν εἴσοδο ἀπό τήν ἀνοικτή θάλασσα. Ὅταν ἡ εἴσοδος γίνεται ἀπό ἄλλο Κράτος μέλος, ἐνδεχομένως μετά ἀπό διάπλου τῆς ἀνοικτῆς θαλάσσης ἤ τρίτης χώρας, ἀπαιτεῖται μία ἐπί πλέον προϋπόθεση γιά τήν χορήγηση τῆς ἀπαλλαγῆς, δηλ. τά ἐμπορεύματα πρέπει νά εὑρίσκονται σέ ἐλευθέρα κυκλοφορία μέσα στό Κράτος μέλος δυνάμει τῶν ἄρθρων 9 καί 10 τῆς συνθήκης καί πρέπει νά ἔχουν ἀποκτηθεῖ σύμφωνα μέ τίς γενικές φορολογικές διατάξεις, πού ἐφαρμόζονται στήν ἐσωτερική ἀγορά Κράτους μέλους.

Ἡ Ἐπιτροπή ὑποστηρίζει ὅτι ἡ ὁδηγία 69/169 περιέχει ἐξαντλητική ρύθμιση ὅσον ἀφορᾶ τίς ἀπαλλαγές ἀπό φόρους κύκλου ἐργασιῶν καί ἀπό εἰδικούς φόρους καταναλώσεως γιά τά ἐμπορεύματα πού μεταφέρονται στίς προσωπικές ἀποσκευές τῶν ταξιδιωτῶν στό πλαίσιο τῆς διεθνοῦς κυκλοφορίας. Τά Κράτη μέλη δέν ἔχουν τό δικαίωμα νά χορηγοῦν ἄλλες ἀπαλλαγές τοῦ εἴδους αὐτοῦ στό πλαίσιο τῆς διεθνοῦς κυκλοφορίας. Ἡ ὁδηγία 69/169 δέν θεμελιώνει κανένα δικαίωμα τῶν ἰδιωτῶν νά ἀπαιτήσουν ἀπό τίς ἀρχές Κράτους μέλους νά εἰσπράττουν φόρους στίς περιπτώσεις κατά τίς ὁποῖες ἡ ὁδηγία δέν προβλέπει καμμία ἀτέλεια ἀπό φόρους κύκλου ἐργασιῶν ἤ ἀπό εἰδικούς φόρους καταναλώσεως. Ὅταν ἕνα Κράτος μέλος δέν ζητεῖ ἀπό τούς ταξιδιῶτες, κατά τήν εἰσαγωγή τῶν ἐμπορευμάτων στό ἔδαφός του, νά καταβάλουν τούς φόρους πού προβλέπονται κανονικά, δύναται νά προκύπτει παράβαση τοῦ κοινοτικοῦ δικαίου, ἐφ' ὅσον τό τελευταῖο προβλέπει ὅτι ἡ εἴσπραξη φόρων εἶναι ὑποχρεωτική. Καί ἡ ὁδηγία 69/169, καθώς καί ἡ ἕκτη ὁδηγία περί τοῦ φόρου προστιθεμένης ἀξίας, ἐπιβάλλουν τέτοια ὑποχρέωση στά Κράτη μέλη. Πάντως, στήν ὑποχρέωση αὐτή τῶν Κρατῶν μελῶν δέν ἀντιστοιχεῖ κανένα δικαίωμα τῶν ἰδιωτῶν γιά τήν πραγματική εἴσπραξη τῶν φόρων. Πράγματι, οἱ ἐθνικές ἔννομες τάξεις δέν προβλέπουν γιά τούς ἰδιῶτες τό δικαίωμα νά ζητήσουν ἄλλοι ἰδιῶτες νά καταβάλλουν τούς φόρους τους καί τό κοινοτικό δίκαιο δέν προβλέπει κανένα δικαίωμα τοῦ εἴδους αὐτοῦ.

Ὡς πρός τόν κανονισμό 1544/69 περί τελωνειακῶν δασμῶν, *τό Συμβούλιο* θεωρεῖ ὅτι πρέπει νά γίνει διάκριση μεταξύ τῶν προσώπων πού εἰσάγουν ἐμπορεύματα καί τῶν ἐμπορευμάτων πού εἰσάγονται. Ὅσον ἀφορᾶ τά πρόσωπα, πρέπει νά εἶναι ταξιδιῶτες πού εἰσέρχονται στήν Κοινότητα προερχόμενοι ἀπό τρίτη χώρα. Ὅσον ἀφορᾶ τά εἰσαγόμενα ἀπό τούς ταξιδιῶτες πού ἔρχονται ἀπό τρίτη χώρα ἐμπορεύματα, ὁ κανονισμός 1544/69 δέν ἀπαιτεῖ νά προέρχονται ἀπό τό τελωνειακό ἔδαφος τρίτης χώρας οὔτε καί νά ἔχουν τεθεῖ σέ ἐλευθέρα κυκλοφορία ἀπό τήν ἄποψη τοῦ τελωνειακοῦ συστήματος τῆς χώρας αὐτῆς. Τό γεγονός ὅτι τά ἐμπορεύματα προέρχονται ἀπό Κράτος μέλος ἤ ἀπό τρίτη χώρα εἶναι ἀδιάφορο.

Ὡς πρός τήν δομή καί τό περιεχόμενό της ἡ ὁδηγία 69/169 εἶναι κατά μεγάλο μέρος ταυτόσημη μέ τόν κανονισμό 1544/69: καί στίς δύο περιπτώσεις πρόκειται περί ἀπαλλαγῶν πού ἀφοροῦν τήν διασυνοριακή κυκλοφορία τῶν ταξιδιωτῶν. Οἱ ἀπόψεις πού διατυπώνει τό Συμβούλιο γιά τόν κανονισμό 1544/69 ἰσχύουν, ἑπομένως, καί γιά τήν ὁδηγία 69/169.

Στό ἐρώτημα ἄν ὁ κανονισμός 3023/77 εἶναι ἄκυρος διότι παραβιάζει ἱεραρχικῶς ἀνώτερο κανόνα, τό Συμβούλιο παραπέμπει στήν ἀπάντηση πού ἔδωσε τήν 19η Ἰουλίου 1978 στήν γραπτή ἐρώτηση 1316/77 τοῦ μέλους τοῦ Κοινοβουλίου, Notenboom, πού μεταξύ ἄλλων ἐζήτει νά πληροφορηθεῖ:

«2. Μέ ποιές πολιτικές, οἰκονομικές καί νομικές αἰτιολογίες τό Συμβούλιο δύναται νά στηρίξει τίς διατάξεις τοῦ κανονισμοῦ (ΕΟΚ) 3023/77 . . .;»

Τό Συμβούλιο ἀπήντησε στήν ἐρώτηση αὐτή ὡς ἑξῆς:

«2. Τό Συμβούλιο θεωρεῖ ὅτι, λαμβανομένου ὑπ' ὄψη τοῦ ἐπιδιωκομένου σκοποῦ ἀποφυγῆς καταχρήσεων, μέ τόν κανονισμό (ΕΟΚ) 3023/77, ἔλαβε ὑπ' ὄψη τήν πολιτική, οἰκονομική καί νομική πλευρά τῶν προβλημάτων πού ἀνέκυψαν καί ἔτσι προσεπάθησε, μέ περιορισμένο καί ὄχι ὁριστικό τρόπο:

— νά λάβει ὑπ' ὄψη τίς ἐπιπτώσεις τέτοιων μέτρων στίς οἰκονομικές δραστηριότητες καί στήν ἀπασχόληση ἐντός ὁρισμένων περιοχῶν τῆς Κοινότητος, πού συνορεύουν μέ τρίτες χῶρες καί πού ὑφίστανται τόν ἀνταγωνισμό τῶν τελευταίων αὐτῶν στούς ἴδιους τομεῖς δραστηριότητος,

— νά ἀποφύγει ζημιογόνα οἰκονομικά ἀποτελέσματα τόσο γιά τά κοινοτικά προϊόντα ὅσο καί γιά τά προϊόντα πού εἰσάγονται ἀπό τρίτες χῶρες καί τίθενται σέ ἐλεύθερη κυκλοφορία ἐντός τῆς Κοινότητος, καθώς καί κάθε στρέβλωση ἀνταγωνισμοῦ μεταξύ ἐμπόρων καί κάθε διάκριση μεταξύ καταναλωτῶν τῆς Κοινότητος, ἰδίως ὅταν πρόκειται γιά γεωργικά προϊόντα στά ὁποῖα αὐτή ἔχει πλεονάσματα,

— νά ἐξασφαλίσει ἰσότητα στούς ὅρους ἀνταγωνισμοῦ τῶν γεωργικῶν κοινοτικῶν προϊόντων ἐν σχέσει μέ ὁμοειδῆ προϊόντα προελεύσεως τρίτων χωρῶν πού πωλοῦνται ἐπί τῶν πλοίων,

— νά διαφυλάξει συμφέροντα τοῦ κοινοτικοῦ προϋπολογισμοῦ μέ τόν περιορισμό τῆς χορηγήσεως τῆς ἐπιτρεπομένης ἀπό τόν κανονισμό ἀπαλλαγῆς σέ πολύ περιορισμένες ποσότητες καί γιά καθορισμένα προϊόντα, μέ τήν παροχή ἄλλωστε ἁπλῆς δυνατότητος στά Κράτη μέλη» (JO 1978 C 199, σ. 16).

Ὁ κανονισμός 3023/77 δέν παραβιάζει τήν ἀρχή τῆς ἰσότητος καί τῆς ἀπαγορεύσεως διακρίσεων. Ὅσον ἀφορᾶ, κατ' ἀρχάς, τούς καταναλωτές, ὁ καθένας δύναται νά συμμετάσχει στίς ἐν λόγω κρουαζιέρες καί νά ἐπωφεληθεῖ ἔτσι ἀπό τό καθεστώς ἐξαιρέσεως, ὅταν ἕνα Κράτος μέλος ἔκανε χρήση τῆς εὐχερείας χορηγήσεως τοῦ εὐεργετήματος τῆς ἀπαλλαγῆς ἀπό εἰσαγωγικούς δασμούς, ὅπως στήν περίπτωση τῆς Ὁμοσπονδιακῆς Δημοκρατίας τῆς Γερμανίας. Ἡ δυνατότης αὐτή συμμετοχῆς οὔτε ἀπό τόν νόμο οὔτε de facto ἐπιφυλάσσεται στούς κατοίκους τῶν παραθαλασσίων περιοχῶν, ἀπό τίς ὁποῖες ἀποπλέουν τά πλοῖα. Μεγάλος ἀριθμός συμμετεχόντων ἔρχονται ἀπό περιοχές ἀπομακρυσμένες ἀπό τήν ἀκτή καί πού εὑρίσκονται σέ ὅλη τήν Βόρεια Γερμανία. Προφανῶς ἀποκλείεται καί κάθε διάκριση λόγω ἰθαγενείας σέ βάρος ὑπηκόων ἄλλων Κρατῶν μελῶν (ἄρθρο 7 τῆς συνθήκης).

Τό Συμβούλιο ὑποστηρίζει ὅτι οἱ κρουαζιέρες δουτύρου δέν συνιστοῦν παραβίαση τῆς ἰσότητος ἀνταγωνισμοῦ. Τό 1976, οἱ ἐφοπλιστές πού ὀργανώνουν ἡμερήσιες κρουαζιέρες στήν θάλασσα τῆς Βαλτικῆς ἀνέθεσαν στόν καθηγητή Jürgensen τοῦ Ἀμβούργου νά συντάξει μία ἔκθεση γιά τήν δομή, τίς συνέπειες καί τήν ἐκτίμηση τῆς κυκλοφορίας αὐτῆς. Ἡ ἔκθεση αὐτή φέρει ἡμερομηνία 24 Φεβρουαρίου 1977 καί συνετάγη, ἐπομένως, πρό τῆς θεσπίσεως τοῦ κανονισμοῦ 3023/77. Ἀπό τήν ἔκθεση προκύπτει ὅτι, τό 1976, 4,5 % κατά μέσο ὅρο

τῶν ταξιδιωτῶν ἦλθαν στό πλοῖο ὁδοιπορικῶς, 20,7 % μέ αὐτοκίνητο, 73,5 % μέ λεωφορεῖο καί 1,2 % μέ σιδηρόδρομο. Ἡ ἔκθεση ἀποτιμᾶ τήν ἀπώλεια κέρδους πού εἶχαν οἱ λιανοπωλητές εἰδῶν διατροφῆς «τῶν διοικητικῶν περιφερειῶν» (Kreise) πού ἐλήφθησαν ὑπ' ὄψη καί τῶν διοικητικῶν περιφερειῶν ἐπιπέδου πόλεως («Kreisfreie Städte») τοῦ Schleswig-Holstein, ἀπό τό Flensburg ὡς τό Lübeck περνώντας ἀπό τό Kiel, σέ 0,3 % τοῦ κύκλου ἐργασιῶν τους, τῶν δέ καπνεμπόρων λιανικῆς πωλήσεως σέ 1,1 %. Κατά τήν ἔκθεση ὁ ἐμπορικός αὐτός κλάδος πρέπει νά δύναται νά ἀντέξει τέτοιες ἀπώλειες.

Κατά τήν γνώμη τοῦ Συμβουλίου, ἡ ἐπίπτωση στό λιανικό καί χονδρικό ἐμπόριο τῶν παραθαλασσίων περιοχῶν ἀπό τίς πωλήσεις ἐπί τῶν πλοίων δέν ὑφίσταται παρά σέ πολύ μικρή ἀναλογία, συγκρατεῖται δέ σέ λογικά ὅρια. Πχ. ἄν ἡ πώληση βουτύρου ἦταν μικροτέρα, ἀντιθέτως ἡ παράταση τῆς παραθεριστικῆς περιόδου στά θέρετρα τῆς Βαλτικῆς Θάλασσας, ἡ ἀγοραστική δύναμη τῶν ναυτικῶν πού ἀπασχολοῦνται ἐκεῖ ὅλο τό χρόνο καί τοῦ προσωπικοῦ πού διενεργεῖ τίς πωλήσεις ἐπί τῶν πλοίων καθώς καί οἱ ἀνάγκες σέ νωπά προϊόντα γιά τά πλοῖα ἀποτελεῖ μιά κάποια ἀντιστάθμιση.

Ἡ ἀρχή τῆς ἀναλογικότητος δέν παρεδιάσθη ἐπίσης. Τό μέσο πού ἐπελέγη εἶναι πρόσφορο σέ σχέση μέ τήν κατάσταση. Τό καθεστώς ἐξαιρέσεων δέν ἐφαρμόζεται παρά γιά πολύ περιορισμένες ποσότητες.

Ἄλλες ἀπόψεις σχετικά μέ τήν γενική οἰκονομία συνηγοροῦν γιά τό ἐν λόγω καθεστώς: οἱ ἡμερήσιες ἐκδρομές συντελοῦν στήν παράταση τῆς τουριστικῆς περιόδου, πού ἄλλωστε εἶναι σχετικά σύντομη, στήν γερμανική ἀκτή τῆς Βαλτικῆς. Αὐτές οἱ ἐκδρομές ἐμποδίζουν τήν ἀναχώρηση τῶν ἐργατῶν ἀπό αὐτές τίς περιοχές οἱ ὁποῖες μειονεκτοῦν ἐξ αἰτίας τῆς γεωγραφικῆς τους θέσεως, συντελοῦν δέ στήν διατήρηση καί δημιουργία ἀπασχολήσεως. Χωρίς αὐτές τίς ἡμερήσιες ἐκδρομές τό μεγαλύτερο μέρος τῶν ἐν λόγω πλοίων θά ἀκινητοποιεῖτο, «παροπλισμένο» κατά τήν διάρκεια τῶν ἕξι μηνῶν τοῦ χειμώνα. Ἐκτιμᾶται ὅτι ὁ ἀριθμός τῶν προσώπων πού ἀπασχολοῦνται ὅλο τόν χρόνο ἐπί τῶν πλοίων ἀνέρχεται σέ 1 000. Σ' αὐτό τόν ἀριθμό προστίθενται τά πρόσωπα πού ἀπασχολοῦνται ἀπό τίς ἑταιρίες λεωφορείων, τίς ἐπιχειρήσεις πού ἐφοδιάζουν τά πλοῖα καί τά ναυπηγεῖα.

Τό Συμβούλιο θεωρεῖ ὅτι ὑπάρχουν ἀληθοφανῶς πολλά προβλήματα πού πρέπει νά ἐξετασθοῦν συγχρόνως, μεταξύ τῶν ὁποίων τό πρόβλημα τῆς πωλήσεως ἐπί τῶν πλοίων. Ἐννοεῖ μέ αὐτό τά «καταστήματα ἀφορολογήτων εἰδῶν» τῶν ἀεροδρομίων καί τήν προμήθεια ἐφοδίων στά πλοῖα (καί τούς διεθνεῖς σιδηροδρόμους).

Ὅσον ἀφορᾶ τά «καταστήματα ἀφορολογήτων εἰδῶν» δέν κατέστη δυνατό, παρά τίς πολλές ἀπόπειρες, νά θεσπισθεῖ κοινοτική ρύθμιση. Ἀρκεῖ νά σημειωθεῖ ὅτι τό Εὐρωπαϊκό Κοινοβούλιο, κατά τήν συνεδρίασή του τῆς 18ης Ἀπριλίου 1980, μέ τήν γνώμη του ἐπί τῆς προτάσεως τῆς Ἐπιτροπῆς στό Συμβούλιο τῆς σχετικῆς μέ πέμπτη ὁδηγία πού ἀφοροῦσε τήν ἐναρμόνιση τῶν νομοθετικῶν, κανονιστικῶν καί διοικητικῶν διατάξεων ἐν σχέσει μέ τό καθεστώς τοῦ φόρου κύκλου ἐργασιῶν καί τῶν εἰδικῶν φόρων καταναλώσεως πού ἐφαρμόζονται στήν διεθνῆ κυκλοφορία τῶν ἐπιβατῶν:

«ἐκάλεσε τήν Ἐπιτροπή νά τοῦ ὑποβάλει ἔκθεση ἐπί τῶν προβλημάτων, πού συνδέονται μέ τήν ὕπαρξη καταστημάτων ἀφορολογήτων εἰδῶν (Tax-Free-Shops), καθώς καί ἄν θά ἔπρεπε νά καταργηθοῦν τά καταστήματα αὐτά προκειμένου περί ταξιδίων μεταξύ τῶν Κρατῶν μελῶν.» (Σημεῖο 8 τοῦ ψηφίσματος πού περιέχεται στήν γνώμη, ΟΙ 1980 C 117, σ. 83).

Στήν προκειμένη περίπτωση πρόκειται περί «τρίτου» δηλ. περί προσώπου πού δέν ἐνδιαφέρεται παρά κατά δεύτερο λόγο ἀνάλογα μέ τό ἄν τό Κράτος μέλος ἐφαρμόζει ἤ δέν ἐφαρμόζει τίς κοινοτικές διατάξεις ὑπέρ τοῦ προσώπου πού ἀφοροῦν ἀμέσως· ἀπό τό γεγονός αὐτό θά ἠδύναντο νά προκύψουν ἐξ ἀντιδράσεως ἐπιπτώσεις γιά τρίτον, περί τοῦ ὁποίου τό Finanzgericht

θέτει τό ἐρώτημα τῆς δυνατότητος παροχῆς ἐννόμου προστασίας.

Τό Συμβούλιο συνιστᾶ στό Δικαστήριο νά ἀπαντήσει ἀρνητικά στά ἐρωτήματα πού ἀφοροῦν τήν ἔννομο προστασία. Ὑπάρχει πληθώρα μέσων γιά ἔννομο προστασία μέσα στήν συνθήκη. Ἡ δυνατότης ὑποβολῆς προδικαστικοῦ ἐρωτήματος βάσει τοῦ ἄρθρου 177 τῆς συνθήκης ἀρκεῖ ἐν προκειμένω. Ἐξ ἄλλου ἀπό τίς διατάξεις τῶν ἄρθρων 173 δεύτερη παράγραφος, 175 τρίτη παράγραφος καί 184 τῆς συνθήκης συνάγεται ὅτι ἕνας ἰδιώτης δέν δύναται νά προσβάλει διατάξεις κοινοτικοῦ δικαίου πού ἐφαρμόζονται μέ τρόπο γενικό παρά μόνο μέχρις ὁρισμένου σημείου. Ὅλα αὐτά δέν συνεπάγονται καμμία μείωση τῆς ἐννόμου προστασίας, ἀφοῦ τά μέσα πού παρέχουν τά ἐθνικά δίκαια — ἐν συνδυασμῷ μέ τό ἄρθρο 177 τῆς συνθήκης — καθώς καί ἡ ἀγωγή ἀποζημιώσεως πού κατέστη δυνατή μέ τό ἄρθρο 215 δεύτερο ἐδάφιο παραμένουν πλήρως ὡς μέσα ἐννόμου προστασίας.

III — Προφορική διαδικασία

Οἱ Rewe-Handelsgesellschaft Nord mbH καί Rewe-Markt Steffen, Kiel, ἐκπροσωπούμενες ἀπό τόν Gert Meier, πρῶτο νομικό σύμβουλο τῆς Rewe-Zentral AG, ἡ κυβέρνηση τῆς Ὁμοσπονδιακῆς Δημοκρατίας τῆς Γερμανίας, ἐκπροσωπουμένη ἀπό τόν A. Deringer, δικηγόρο παρά τῷ Oberlandesgericht τῆς Κολωνίας, ἡ γαλλική κυβέρνηση, ἐκπροσωπουμένη ἀπό τόν H. Marty-Gauquié, ἡ Ἐπιτροπή τῶν Εὐρωπαϊκῶν Κοινοτήτων, ἐκπροσωπουμένη ἀπό τόν Jörn Sack, μέλος τῆς νομικῆς της ὑπηρεσίας, καί τό Συμβούλιο τῶν Εὐρωπαϊκῶν Κοινοτήτων, ἐκπροσωπούμενο ἀπό τόν Bernard Schloh, νομικό σύμβουλο, ἀνέπτυξαν προφορικῶς τίς παρατηρήσεις τους κατά τήν συνεδρίαση τῆς 4ης Φεβρουαρίου 1981.

Ὁ γενικός εἰσαγγελεύς ἀνέπτυξε τίς προτάσεις του κατά τήν συνεδρίαση τῆς 18ης Μαρτίου 1981.

Σκεπτικό

1 Μέ διάταξη τῆς 5ης Ἰουνίου 1980, πού περιῆλθε στό Δικαστήριο τήν 9η Ἰουλίου 1980, τό Finanzgericht τοῦ Ἀμβούργου ὑπέβαλε, κατ' ἐφαρμογή τοῦ ἄρθρου 177 τῆς συνθήκης ΕΟΚ, πλεῖστα προδικαστικά ἐρωτήματα ὡς πρός τήν ἑρμηνεία τοῦ κανονισμοῦ 1544/69 τοῦ Συμβουλίου τῆς 23ης Ἰουλίου 1969 περί τῆς δασμολογικῆς μεταχειρίσεως πού ἐφαρμόζεται σέ ἐμπορεύματα πού περιέχονται στίς προσωπικές ἀποσκευές τῶν ἐπιβατῶν (ΕΕ εἰδ. ἔκδ. Ν 02, τόμος 001, σ. 65 ἐπ.) καί τῆς ὁδηγίας 69/169 τοῦ Συμβουλίου τῆς 28ης Μαΐου 1969 περί ἐναρμονίσεως τῶν νομοθετικῶν, κανονιστικῶν καί διοικητικῶν διατάξεων, τῶν σχετικῶν μέ τίς ἀπαλλαγές ἀπό τούς φόρους κύκλου ἐργασιῶν καί τούς εἰδικούς φόρους καταναλώσεως πού εἰσπράττονται κατά τήν εἰσαγωγή, στό πλαίσιο τῆς διεθνοῦς κυκλοφορίας τῶν ταξιδιωτῶν (ΕΕ εἰδ. ἔκδ. Ν 09, τόμ. 001, σ. 17 ἐπ.), καθώς καί ὡς πρός τό κῦρος τοῦ κανονισμοῦ 3023/77 τοῦ Συμβουλίου τῆς 20ῆς Δεκεμβρίου 1977 περί ὁρισμένων μέτρων πού ἀποβλέπουν στόν τερματισμό τῶν καταχρήσεων πού προκύπτουν ἀπό τήν πώληση γεωργικῶν προϊόντων ἐπί τῶν πλοίων (ΑΒl. 1977 L 358, σ. 2).

2 Τά ἐρωτήματα αὐτά ἀνέκυψαν στό πλαίσιο μιᾶς διαφορᾶς πού θέτει ἀντιμέτωπες δύο ἐπιχειρήσεις μία χονδρικοῦ ἐμπορίου καί μία λιανικοῦ ἐμπορίου, ἐγκατεστημένες στήν Ὁμοσπονδιακή Δημοκρατία τῆς Γερμανίας, πρός τό Hauptzollamt Kiel (Κεντρικό Τελωνεῖο Κιέλου), καί ἀφοροῦν τό ζήτημα ἄν οἱ «κρουαζιέρες βουτύρου» πού διοργανώνουν διάφορες ναυτιλιακές ἑταιρίες ἀπό λιμάνια τῆς ἀκτῆς τῆς Βαλτικῆς παραβιάζουν τό κοινοτικό δίκαιο.

3 Οἱ «κρουαζιέρες βουτύρου» διεξάγονται στά χωρικά ὕδατα πέραν τῆς θαλασσίας τελωνειακῆς ζώνης ἤ στήν ἀνοικτή θάλασσα ἐκτός τοῦ γερμανικοῦ ἐδάφους. Κατά τήν κρουαζιέρα δίδεται στούς ἐπιβάτες τῶν πλοίων ἡ εὐκαιρία νά ἀγοράσουν ἐμπορεύματα ὅπως πχ. οἰνοπνευματώδη ποτά, βούτυρο, κρέας, καπνό, προϊόντα ἀρωματοποιίας καί ἄλλα. Μέχρις ὁρισμένου ἀνωτάτου ὁρίου δέν εἰσπράττονται φόροι κατά τήν εἰσαγωγή τῶν ἐμπορευμάτων στά γερμανικά σύνορα. Οἱ «κρουαζιέρες βουτύρου» παρουσιάζουν γιά τίς ἐπιχειρήσεις πού τίς διοργανώνουν σημαντικό ἐμπορικό ἐνδιαφέρον.

4 Ἡ πρώτη τῶν προσφευγουσῶν στήν κυρία δίκη εἶναι ἐπιχείρηση χονδρικοῦ ἐμπορίου, τῆς ὁποίας ἡ ἕδρα εὑρίσκεται στά προάστια τοῦ Κιέλου στήν Ὁμοσπονδιακή Δημοκρατία τῆς Γερμανίας. Ἐμπορεύεται, μεταξύ ἄλλων, τά ἴδια προϊόντα πού πωλοῦνται κατά τήν διάρκεια τῶν κρουαζιερῶν. Οἱ πελάτες της, μεταξύ τῶν ὁποίων περιλαμβάνεται καί ἡ δεύτερη τῶν προσφευγουσῶν στήν κυρία δίκη, εἶναι ἐπιχειρήσεις λιανικοῦ ἐμπορίου πού ἔχουν τήν ἕδρα τους στήν περιοχή τῆς ἀκτῆς τῆς Βαλτικῆς.

5 Ἀπό τήν διάταξη περί παραπομπῆς συνάγεται ὅτι οἱ προσφεύγουσες ὑπεστήριξαν ἐνώπιον τοῦ Finanzgericht ὅτι οἱ ἀνωτέρω κρουαζιέρες εἶχαν σάν συνέπεια νά ἀφαιρέσουν ἀπό τίς τοπικές, χονδρικές καί λιανικές, ἐμπορικές ἐπιχειρήσεις σημαντικό μέρος τῆς ἀγοραστικῆς δυνάμεως τῶν κατοίκων τῆς ἀκτῆς τῆς Βαλτικῆς καί νά κατανείμουν τό μέρος αὐτό τῆς ἀγοραστικῆς δυνάμεως μεταξύ τῶν ναυτιλιακῶν ἑταιριῶν πού ὀργανώνουν τίς κρουαζιέρες. Τό γεγονός ὅτι οἱ ἐν λόγω ἑταιρίες δύνανται νά διαθέτουν ἀφορολόγητα ἤ ἐπιχορηγούμενα ἐμπορεύματα τούς προσέφερε, εἰς βάρος τῶν ἐπιχειρήσεων χονδρικοῦ καί λιανικοῦ ἐμπορίου, ἕνα σημαντικό συναγωνιστικό πλεονέκτημα πού ἔχει σάν συνέπεια τήν στρέβλωση τοῦ ἀνταγωνισμοῦ.

6 Οἱ προσφεύγουσες ἀρχικῶς ἐζήτησαν ἀπό τό Finanzgericht νά ἀναγνωρίσει ὅτι ὁ καθ' οὗ ὑποχρεοῦται νά μή δέχεται τόν ἐκτελωνισμό ἀτελῶς. Ἐζήτησαν ἐν συνεχεία ἀπό τό ἐν λόγω δικαστήριο νά ὑποχρεώσει τό καθ' οὗ νά παύσει νά χορηγεῖ τήν ἀτέλεια κατά τήν διέλευση τῶν ἐμπορευμάτων ἀπό τά τελωνειακά σύνορα στούς ταξιδιῶτες πού ἀπέκτησαν ἀφορολόγητα ἤ ἐπιχορηγούμενα ἐμπορεύματα κατά τίς «κρουαζιέρες βουτύρου».

7 Τό Finanzgericht, ἐπιληφθέν τῆς διαφορᾶς ὑπέβαλε στό Δικαστήριο τά ἀκόλουθα προδικαστικά ἐρωτήματα:

«Ἐπί τοῦ τελωνειακοῦ δασμοῦ

1. Ὁ κανονισμός (ΕΟΚ) ἀριθ. 1544/69 τοῦ Συμβουλίου τῆς 23ης Ἰουλίου 1969, ὅπως ἐτροποποιήθη γιά τελευταία φορά ἀπό τόν κανονισμό (ΕΟΚ) ἀριθ. 3061/78 τοῦ Συμβουλίου τῆς 19ης Δεκεμβρίου 1978, πρέπει νά ἑρμηνευθεῖ ὑπό τήν ἔννοια ὅτι ἡ ἀτέλεια πού προβλέπει δέν ἐφαρμόζεται παρά μόνο σέ ἐμπορεύματα προερχόμενα ἀπό τό τελωνειακό ἔδαφος τρίτης χώρας καί τά ὁποῖα, ἐνδεχομένως, εὑρίσκοντο, ἐπί πλέον, ὑπό τό τελωνειακό καθεστώς τῆς ἐλευθέρας κυκλοφορίας ἤ μήπως ἀρκεῖ τά ἐμπορεύματα νά προέρχονται ἀπό Κράτη μέλη καί νά εἰσάγονται ἀπό τά θαλάσσια τελωνειακά σύνορα ἤ ἀπό τά ἐδαφικά σύνορα κάθε Κράτους μέλους προερχόμενα ἀπό τήν ἀνοικτή θάλασσα;

2. Ὁ κανονισμός (ΕΟΚ) ἀριθ. 1544/69 τοῦ Συμβουλίου, ὅπως ἐτροποποιήθη γιά τελευταία φορά ἀπό τόν κανονισμό (ΕΟΚ) ἀριθ. 3061/78, ἐνδεχομένως σέ συνδυασμό μέ τό ἄρθρο 28 τῆς συνθήκης ΕΟΚ — ὑπό τήν ἐπιφύλαξη τῶν ἐμπορευμάτων, στά ὁποῖα ἀναφέρεται ὁ κανονισμός 3023/77 τοῦ Συμβουλίου τῆς 20ῆς Δεκεμβρίου 1977 — περιλαμβάνει ἐξαντλητική ρύθμιση ὅσον ἀφορᾶ τήν ἀτέλεια τῶν ἐμπορευμάτων πού περιέχονται στίς προσωπικές ἀποσκευές τῶν ταξιδιωτῶν ἤ μήπως τά Κράτη μέλη δύνανται, ἐπεκτείνοντας πέραν τοῦ πεδίου ἐφαρμογῆς τοῦ κανονισμοῦ (ΕΟΚ) ἀριθ. 1544/69, νά χορηγοῦν μία ἀτέλεια κατά τρόπο αὐτόνομο — ὑπό τήν ἐπιφύλαξη τῶν ἐμπορευμάτων, στά ὁποῖα ἀναφέρεται ὁ κανονισμός (ΕΟΚ) ἀριθ. 3023/77;

3. Ἡ παράβαση ἑνός κοινοτικοῦ κανονισμοῦ θεμελιώνει δικαιώματα δυνάμενα νά ἀσκηθοῦν εὐθέως ὑπέρ ἐκείνου, τοῦ ὁποίου τά δικαιώματα θίγονται ἀπό νομοθετικές ἤ κανονιστικές διατάξεις, ἤ ἀπό τά ἐκτελεστικά τους μέτρα, πού δέν συμβιβάζονται μέ τό πεδίο ἐφαρμογῆς τοῦ κανονισμοῦ αὐτοῦ, ὑπό τήν ἔννοια ὅτι ὁ ἀνωτέρω δύναται νά προσφύγει ἐνώπιον ἐθνικοῦ δικαιοδοτικοῦ ὀργάνου γιά νά ἀπαγορευθοῦν μέτρα ἀντίθετα πρός τό κοινοτικό δίκαιο ἤ νά ἐξασφαλισθεῖ ἡ τήρηση μέτρων τοῦ κοινοτικοῦ δικαίου;

4. Ὁ κανονισμός (ΕΟΚ) ἀριθ. 3023/77 εἶναι ἄκυρος ἐπειδή παραβιάζει τό ἱεραρχικά ἀνώτερο κοινοτικό δίκαιο (πχ. τήν ἀρχή τῆς ἰσότητος, τήν ἀπαγόρευση διακρίσεων, τήν ἰσότητα στόν ἀνταγωνισμό, τήν ἀναλογικότητα);

5. Σέ περίπτωση καταφατικῆς ἀπαντήσεως στό ἐρώτημα 4: τό πρόσωπο τοῦ ὁποίου θίγονται τά δικαιώματα ἀπό νομοθετική ἤ κανονιστική διάταξη, ἤ ἐκτελεστικό της μέτρο, πού στηρίζεται στόν κανονισμό (ΕΟΚ) ἀριθ. 3023/77, ἔχει δικαιώματα δυνάμενα νά ἀσκηθοῦν εὐθέως, ὑπό τήν ἔννοια ὅτι δύναται νά προσφύγει σέ ἐθνικό δικαιοδοτικό ὄργανο γιά νά ἀπαγορευθοῦν μέτρα πού εἶναι ἀντίθετα πρός τό κοινοτικό δίκαιο;

Ἐπί τοῦ φόρου κύκλου ἐργασιῶν καί τῶν εἰδικῶν φόρων καταναλώσεως

6. Ἡ ὁδηγία 69/169/ΕΟΚ τοῦ Συμβουλίου τῆς 28ης Μαΐου 1969, ὅπως ἐτροποποιήθη γιά τελευταία φορά ἀπό τήν ὁδηγία 78/1032/ΕΟΚ τοῦ Συμβουλίου τῆς 19ης Δεκεμβρίου 1978, πρέπει νά ἑρμηνευθεῖ μέ τήν ἔννοια ὅτι ἡ ἀπαλλαγή ἀπό τούς φόρους κύκλου ἐργασιῶν καί τούς εἰδικούς φόρους καταναλώσεως, πού προβλέπει, δέν ἐφαρμόζεται παρά μόνο στά ἐμπορεύματα πού περιέχονται στίς προσωπικές ἀποσκευές τῶν ταξιδιωτῶν, πού προέρχονται ἀπό τό τελωνειακό ἔδαφος τρίτης χώρας (ἄρθρο 1) ἤ, στήν περίπτωση πού τό ἐμπόρευμα προέρχεται ἀπό Κράτος μέλος, ἀπό τό τελωνειακό ἔδαφος τῆς Κοινότητος (ἄρθρο 2), καί τά ὁποῖα, ἐνδεχομένως, εὑρίσκονται, ἐπί πλέον, ὑπό τό τελωνειακό καθεστώς τῆς ἐλευθέρας κυκλοφορίας ἀπό τρίτη χώρα ἤ ἀπό Κράτος μέλος, ἤ ἀρκεῖ μήπως μόνο ὅτι τά ἐμπορεύματα εἰσάγονται ἀπό τά θαλάσσια τελωνειακά σύνορα ἤ ἀπό τά ἐδαφικά σύνορα τοῦ ἐνδιαφερομένου Κράτους μέλους προερχόμενα ἀπό τήν ἀνοικτή θάλασσα;

7. Ἡ ὁδηγία 69/169/ΕΟΚ, ὅπως ἰσχύει μετά τήν τελευταία τροποποίησή της, περιέχει ἐξαντλητική ρύθμιση ὅσον ἀφορᾶ τήν ἀπαλλαγή ἀπό τόν φόρο κύκλου ἐργασιῶν καί τούς εἰδικούς φόρους καταναλώσεως τῶν ἐμπορευμάτων, πού περιέχονται στίς προσωπικές ἀποσκευές τῶν ταξιδιωτῶν ἤ μήπως τά Κράτη μέλη δύνανται, βαίνοντας πέραν τοῦ πεδίου ἐφαρμογῆς τῆς ὁδηγίας, νά παρέχουν αὐτόνομες ἀπαλλαγές ἀπό τούς φόρους κύκλου ἐργασιῶν καί τούς εἰδικούς φόρους καταναλώσεως γιά ἐμπορεύματα πού περιέχονται στίς προσωπικές ἀποσκευές τῶν ταξιδιωτῶν;

8. Ἡ ὁδηγία 69/169/ΕΟΚ, ὅπως ἰσχύει μετά τήν τελευταία τροποποίησή της, θεμελιώνει δικαιώματα δυνάμενα νά ἀσκηθοῦν εὐθέως ὑπέρ ἐκείνου τοῦ ὁποίου τά δικαιώματα θίγονται ἀπό νομοθετική ἤ κανονιστική διάταξη Κράτους μέλους, ἤ ἀπό τό ἐκτελεστικό της μέτρο, πού δέν συμβιβάζονται μέ τό περιεχόμενο τῆς ἐν λόγω ὁδηγίας, ὑπό τήν ἔννοια ὅτι δύναται νά προσφύγει σέ ἐθνικό δικαιοδοτικό ὄργανο γιά νά ἀπαγορευθοῦν ἐθνικά μέτρα πού εἶναι ἀντίθετα πρός τό κοινοτικό δίκαιο;»

I — Ἐπί τῶν τελωνειακῶν δασμῶν

Ἐπί τοῦ πρώτου ἐρωτήματος (ἑρμηνεία κανονισμοῦ 1544/69 — δασμολογικές ἀπαλλαγές)

8 Ὁ κανονισμός 1544/69, πού ἐτροποποιήθη γιά τελευταία φορά ἀπό τόν κανονισμό 3061/78 (ΕΕ 02 τόμος 007, σ. 7 ἐπ.) καθορίζει τήν δασμολογική μεταχείριση τῶν ἐμπορευμάτων πού περιέχονται στίς προσωπικές ἀποσκευές τῶν ταξιδιωτῶν.

9 Σκοπός τοῦ κανονισμοῦ 1544/69 εἶναι, σύμφωνα μέ τίς αἰτιολογικές του σκέψεις, νά διευκολύνει τήν ἐργασία τῶν τελωνειακῶν ὑπηρεσιῶν τῶν Κρατῶν μελῶν, μέ τήν ἀποφυγή τῶν περιπλόκων προβλημάτων τοῦ ἐκτελωνισμοῦ πού δημιουργοῦνται ἀπό τόν ὄγκο τῶν εἰσαγωγῶν ἀπό τίς τρίτες χῶρες στήν Κοινότητα καί ἀπό τήν ποικιλία τῶν ἐμπορευμάτων, πού εἰσάγονται ἀπό τούς ταξιδιῶτες. Πρός τόν σκοπό αὐτό ὁ κανονισμός ὁρίζει ὅτι περιορισμένη ἀπαλλαγή

χορηγεῖται στά ἐμπορεύματα πού περιέχονται στίς προσωπικές ἀποσκευές τῶν ταξιδιωτῶν ἐφ' ὅσον πρόκειται γιά εἰσαγωγές πού στεροῦνται οἱουδήποτε ἐμπορικοῦ χαρακτῆρος.

10 Ὁ κανονισμός 1544/69, ὅπως ἐτροποποιήθη ἀπό τόν κανονισμό 3061/78, δέν ἀναφέρεται στήν προέλευση τῶν ἐμπορευμάτων γιά τά ὁποῖα χορηγεῖται ἀπαλλαγή ἀπό τούς τελωνειακούς δασμούς. Τό ἄρθρο 1 ὁρίζει ὅτι χορηγεῖται ἀπαλλαγή ὡς πρός τούς δασμούς τοῦ κοινοῦ δασμολογίου γιά ἐμπορεύματα περιεχόμενα στίς προσωπικές ἀποσκευές τῶν ταξιδιωτῶν πού προέρχονται ἀπό τρίτες χῶρες ἐφ' ὅσον πρόκειται γιά εἰσαγωγές πού στεροῦνται οἱουδήποτε ἐμπορικοῦ χαρακτῆρος. Τό ἐδάφιο 2 τῆς πρώτης παραγράφου τοῦ ἄρθρου αὐτοῦ διευκρινίζει ὅτι νοοῦνται ὡς προσωπικές ἀποσκευές τό σύνολο τῶν ἀποσκευῶν, τίς ὁποῖες ὁ ταξιδιώτης δύναται νά παρουσιάσει στήν τελωνειακή ὑπηρεσία κατά τήν ἄφιξή του, καθώς ἐπίσης καί ἐκεῖνες πού παρουσιάζει ἀργότερα στήν ἴδια ὑπηρεσία, ὑπό τήν ἐπιφύλαξη τῆς ἀποδείξεως ὅτι οἱ ἀποσκευές αὐτές εἶχαν καταχωρισθεῖ κατά τόν χρόνο τῆς ἀναχωρήσεώς του ὡς συνοδευόμενες ἀποσκευές ἀπό τήν ἑταιρία πού ἀνέλαβε τή μεταφορά του.

11 Ὁ κανονισμός ἀφορᾶ μικρές ποσότητες ἐμπορευμάτων πού ἀντιπροσωπεύουν μικρή δασμολογητέα ἀξία. Ὁ ἀντικειμενικός σκοπός τοῦ κανονισμοῦ πού συνίσταται στήν διευκόλυνση τοῦ ἐκτελωνισμοῦ ἐμπορευμάτων πού περιέχονται στίς προσωπικές ἀποσκευές τῶν προερχομένων ἀπό τρίτες χῶρες ταξιδιωτῶν δέν θά ἐπετυγχάνετο ἄν οἱ τελωνειακές ἀρχές ἦσαν ὑποχρεωμένες νά προσδιορίζουν, ἐπ' εὐκαιρία εἰσαγωγῶν, τήν προέλευση τῶν ἐμπορευμάτων γιά τά ὁποῖα ζητεῖται ἀπαλλαγή ἀπό τούς τελωνειακούς δασμούς.

12 Κατά συνέπεια, πρέπει νά διαπιστωθεῖ ὅτι ὁ κανονισμός 1544/69 ἐφαρμόζεται στίς ἀποσκευές τῶν προερχομένων ἀπό τρίτες χῶρες ταξιδιωτῶν, οἱαδήποτε καί ἄν εἶναι ἡ καταγωγή καί ἡ προέλευση τῶν ἐμπορευμάτων αὐτῶν καί ἀσχέτως τῶν τελωνειακῶν καί δημοσιονομικῶν φόρων πού τούς ἐπεβλήθησαν πρό τῆς εἰσαγωγῆς τους στό κοινοτικό ἔδαφος.

13 Εἶναι σκόπιμο νά παρατηρηθεῖ ἐξ ἄλλου ὅτι ἡ ἑδδόμη αἰτιολογική σκέψη τοῦ κανονισμοῦ ἀναφέρει ὅτι «πρέπει ... νά καθορισθεῖ σαφῶς, γιά νά ἀποφευχθεῖ κάθε κατάχρηση ἑρμηνείας, ὅτι ἡ ἀτέλεια ὡς πρός τούς δασμούς τοῦ κοινοῦ δασμολογίου δέν ἐφαρμόζεται παρά μόνο γιά τούς ταξιδιῶτες πού προέρχονται ἀπό μία τρίτη χώρα». Ἡ βούληση τοῦ Συμβουλίου νά ἀποφύγει καταχρήσεις διαφαίνεται εὐκρινῶς ἀπό τήν αἰτιολογική αὐτή σκέψη. Δέν δύναται, ἐπομένως, νά θεωρηθεῖ ὡς ταξιδιώτης, προερχόμενος ἀπό τρίτη χώρα, δυνάμενος νά ἐπωφεληθεῖ τῆς ἀπαλλαγῆς ἀπό τούς δασμούς τοῦ κοινοῦ δασμολογίου, ὅποιος κατά τή διάρκεια κρουαζιέρας ἀπό λιμάνι Κράτους μέλους, δέν προσεγγίζει τρίτη χώρα ἤ δέν προσεγγίζει ἐκεῖ παρά κατά τρόπο συμβολικό χωρίς νά πραγματοποιεῖ ἐκεῖ πραγματική παραμονή, δηλ. παραμονή κατά τήν διάρκεια τῆς ὁποίας θά ἠδύνατο πράγματι νά προβεῖ σέ ἀγορές.

14 Στό πρῶτο ἐρώτημα προσήκει, ἐπομένως ἡ ἀπάντηση ὅτι ἡ ἀπαλλαγή πού προβλέπεται ἀπό τόν κανονισμό 1544/69, ὅπως ἐτροποποιήθη γιά τελευταία φορά ἀπό τόν κανονισμό 3061/78, δέν ἐφαρμόζεται παρά στά ἐμπορεύματα πού περιέχονται στίς προσωπικές ἀποσκευές ταξιδιωτῶν προερχομένων ἀπό τρίτες χῶρες. Ἡ ἀπαλλαγή αὐτή χορηγεῖται ἀσχέτως καταγωγῆς καί προελεύσεως τῶν ἐμπορευμάτων, καθώς καί δημοσιονομικῶν καί τελωνειακῶν φόρων πού τά ἐπεβάρυναν πρό τῆς εἰσαγωγῆς τους στό κοινοτικό ἔδαφος. Δέν εἶναι πάντως, δυνατό νά θεωρηθεῖ ὡς ταξιδιώτης προερχόμενος ἀπό τρίτη χώρα, κατά τήν ἔννοια τοῦ κανονισμοῦ, ἐκεῖνος ὁ ὁποῖος, κατά τήν διάρκεια κρουαζιέρας, ἀπό λιμάνι Κράτους μέλους, δέν προσεγγίζει τρίτη χώρα ἤ δέν τήν προσεγγίζει παρά κατά τρόπο συμβολικό, χωρίς νά παραμένει ἐκεῖ ἐπί τόσο χρόνο ὥστε νά δύναται πράγματι νά προβαίνει σέ ἀγορές.

Ἐπί τοῦ δευτέρου ἐρωτήματος (ἑρμηνεία τοῦ κανονισμοῦ 1544/69 — δασμολογικές ἀπαλλαγές)

15 Τό ἄρθρο 3 (6) τῆς συνθήκης ὁρίζει ὅτι ἡ δράση τῆς Κοινότητος περιλαμβάνει, μεταξύ ἄλλων, τήν θέσπιση κοινοῦ δασμολογίου. Τό ἄρθρο 9 τῆς συνθήκης διευκρινίζει ὅτι ἡ Κοινότης βασίζεται ἐπί τελωνειακῆς ἑνώσεως πού ἐκτείνεται στό σύνολο τῶν ἐμπορευματικῶν συναλλαγῶν καί περιλαμβάνει τήν ἀπαγόρευση τῶν εἰσαγωγικῶν καί ἐξαγωγικῶν δασμῶν καί ὅλων τῶν φορολογικῶν ἐπιβαρύνσεων ἰσοδυνάμου ἀποτελέσματος μεταξύ τῶν Κρατῶν μελῶν, καθώς καί τήν υἱοθέτηση κοινοῦ δασμολογίου στίς σχέσεις τους μέ τίς τρίτες χῶρες. Τό ἄρθρο 28 τῆς συνθήκης ὁρίζει ὅτι κάθε αὐτόνομη τροποποίηση ἤ ἀναστολή τῶν δασμῶν τοῦ κοινοῦ δασμολογίου ἀποφασίζεται ἀπό τό Συμβούλιο.

16 Ἀπό τίς διατάξεις αὐτές σαφῶς διαφαίνεται ὅτι ἐναπόκειται στό Συμβούλιο, ὑπό τίς ὁριζόμενες στήν συνθήκη προϋποθέσεις, νά ἀποφασίζει γιά τίς ἀπαλλαγές τῶν ὁποίων, σέ ὁρισμένες περιστάσεις, δύνανται νά ἀπολαύουν ὁρισμένα προϊόντα, κατά παρέκκλιση ἀπό τό κοινό δασμολόγιο. Ἀπό αὐτό ἕπεται ὅτι ἐν πάση περιπτώσει ἀπό τήν στιγμή κατά τήν ὁποία τό Συμβούλιο θεσπίζει σέ ὁρισμένο τομέα κανόνες ὁμοιομόρφου ἐφαρμογῆς στό θέμα τῶν ἀπαλλαγῶν — ὅπως οἱ κανόνες τοῦ κανονισμοῦ 1544/69 — τά Κράτη μέλη δέν ἔχουν πλέον ἁρμοδιότητα νά παρέχουν στόν τομέα αὐτό ἀπαλλαγή πού βαίνει πέραν τῆς καθοριζομένης ἀπό τούς κοινοτικούς κανόνες.

17 Στό δεύτερο ἐρώτημα πρέπει, ἐπομένως, νά δοθεῖ ἡ ἀπάντηση ὅτι ὁ κανονισμός 1544/69 περιέχει ἐξαντλητική ρύθμιση ὅσον ἀφορᾶ τήν ἀπαλλαγή τῶν ἐμπορευμάτων, τά ὁποῖα περιέχονται στίς προσωπικές ἀποσκευές τῶν προερχομένων ἀπό τρίτες χῶρες ταξιδιωτῶν, ἡ ὁποία δέν καταλείπει στά Κράτη μέλη καμμία ἁρμοδιότητα χορηγήσεως, στόν καλυπτόμενο ἀπό τόν κανονισμό τομέα, ἀπαλλαγῆς πού θά ἔβαινε πέραν τῆς προβλεπομένης ἀπό τόν κανονισμό.

Ἐπί τοῦ τετάρτου ἐρωτήματος (κῦρος τοῦ κανονισμοῦ 3023/77 — ἀτέλειες ὡς πρός τίς γεωργικές εἰσφορές)

18 Μέ τό τέταρτο ἐρώτημα ἐρωτᾶται ἄν ὁ κανονισμός 3023/77 τοῦ Συμβουλίου πάσχει ἀπό ἀκυρότητα κατά τό μέρος πού παραβιάζει τό ἱεραρχικῶς ἀνώτερο κοινοτικό δίκαιο (πχ. τήν ἀρχή τῆς ἰσότητος, τήν ἀπαγόρευση εἰσαγωγῆς διακρίσεων, τήν ἰσότητα στόν ἀνταγωνισμό, τήν ἀναλογικότητα).

19 Πρίν ἐξετασθοῦν οἱ λόγοι αὐτοί, θά πρέπει νά διευκρινισθεῖ ἄν ὁ κανονισμός ἀνταποκρίνεται στίς περί αἰτιολογίας ἐπιταγές τοῦ ἄρθρου 190 τῆς συνθήκης.

20 Ὁ κανονισμός 1818/75 τοῦ Συμβουλίου τῆς 10ης Ἰουνίου 1975 (ΕΕ 02 τόμος 002, σ. 45) ἐπεξέτεινε τίς ἀπαλλαγές πού παρέχονται ἀπό τόν κανονισμό 1544/69 στίς γεωργικές εἰσφορές καί σέ ἄλλες ἐπιβαρύνσεις κατά τήν εἰσαγωγή πού προβλέπονται στό πλαίσιο τῆς κοινῆς γεωργικῆς πολιτικῆς ἤ στόν τομέα τῶν εἰδικῶν καθεστώτων πού ἐφαρμόζονται, 6άσει τοῦ ἄρθρου 235 τῆς συνθήκης, σέ ὁρισμένα ἐμπορεύματα πού προέρχονται ἀπό τήν μεταποίηση τῶν γεωργικῶν προϊόντων, ὅταν περιέχονται στίς προσωπικές ἀποσκευές τῶν εἰσερχομένων στήν Κοινότητα ταξιδιωτῶν.

21 Ἐπειδή διεπίστωσε ὅτι ἡ ἐπέκταση αὐτή τῶν ἀπαλλαγῶν ἔδιδε λαθή σέ καταχρήσεις, τό Συμβούλιο ἐθέσπισε τήν 20ή Δεκεμβρίου 1977 τόν κανονισμό 3023/77 περί ὁρισμένων μέτρων πού ἀποβλέπουν στόν τερματισμό τῶν καταχρήσεων πού προκύπτουν ἀπό τήν πώληση γεωργικῶν προϊόντων ἐπί πλοίων. Οἱ αἰτιολογικές σκέψεις τοῦ κανονισμοῦ αὐτοῦ ὑπενθυμίζουν κατ' ἀρχάς ὅτι ὁ κανονισμός 1544/69 (καθαυτό δασμολογικές ἀπαλλαγές) δέν ἐφαρμόζεται στά ἐμπορεύματα πού εἰσάγονται κατόπιν ταξιδίου πραγματοποιηθέντος μέ ἀφετηρία Κράτος μέλος καί κατά τό ὁποῖο δέν ἔγινε προσέγγιση τοῦ τελωνειακοῦ ἐδάφους τρίτης χώρας. Οἱ ἴδιες αὐτές αἰτιολογικές σκέψεις ἐκθέτουν ἐν συνεχεία ὅτι ἡ πείρα ἀπέδειξε ὅτι κοινοτικά γεωργικά προϊόντα γιά τά ὁποῖα ἐχορηγήθησαν ἐπιστροφές κατά τήν ἐξαγωγή καί γεωργικά προϊόντα πού προέρχονται ἀπό τρίτες χῶρες ἐπωλήθησαν ἤ διετέθησαν ἐπί πλοίων, τά ὁποῖα ἀνεχώρησαν ἀπό κοινοτικό λιμάνι καί ἐπανῆλθον ἐκ νέου σέ κοινοτικό λιμάνι, χωρίς νά ἔχουν προσεγγίσει λιμάνι ἐκτός τοῦ τελωνειακοῦ ἐδάφους τῆς Κοινότητος, πρός τόν σκοπό νά εἰσαχθοῦν στήν Κοινότητα 6άσει τῶν προβλεπομένων ἀπό τούς κανονισμούς 1544/69 καί 1818/75 ἀπαλλαγῶν.

22 Ἀπό τίς ἐν λόγω αἰτιολογικές σκέψεις συνάγεται ὅτι τό Συμβούλιο ἐθεώρει ὅτι ἡ εἴσοδος στό τελωνειακό ἔδαφος τῆς Κοινότητος, μέ ἀπαλλαγή ἀπό δασμούς καί

γεωργικές είσφορές, έμπορευμάτων πού άπεκτήθησαν άπό ταξιδιῶτες ὑπό τίς συνθῆκες πού άναφέρονται στίς αἰτιολογικές αὐτές σκέψεις, δέν ἦταν σύμφωνη μέ τόν σκοπό τῶν προαναφερθέντων κανονισμῶν. Δεδομένου ὅτι σκοπός τῆς χορηγήσεως τῶν ἐπιστροφῶν κατά τήν ἐξαγωγή εἶναι νά ἐπιτρέψει στά γεωργικά προϊόντα κοινοτικῆς καταγωγῆς νά ἀνταγωνισθοῦν τά προϊόντα τρίτων χωρῶν στίς ἐξωτερικές ἀγορές, θά ἦταν ἀσυμβίβαστη πρός τό κοινοτικό σύστημα ἐπιστροφῶν κατά τήν ἐξαγωγή ἡ χορήγηση παρομοίων ἐπιστροφῶν γιά ἐξαγωγές πού δέν προορίζονται γιά τήν ἀγορά τρίτης χώρας, ἀλλά γιά ἐπανεισαγωγή στήν Κοινότητα μέ ἀπαλλαγή ἀπό εἰσφορές πού εἰσπράττονται κανονικά κατά τήν εἰσαγωγή γεωργικῶν προϊόντων. Παρόμοια πράξη θά ἦταν ἱκανή νά προκαλέσει μία σοβαρή ζημία στά κεφάλαια τοῦ Ταμείου γεωργικοῦ προσανατολισμοῦ καί ἐγγυήσεων καί νά νοθεύσει τόν ἀνταγωνισμό στήν ἐσωτερική ἀγορά.

23 Στήν πέμπτη αἰτιολογική σκέψη τοῦ κανονισμοῦ 3023/77 τό Συμβούλιο ἀναφέρει πάντως τά ἀκόλουθα:

«ἐκτιμώντας ὅτι φαίνεται ἀπαραίτητο νά διασαφηνισθεῖ ἡ νομική κατάσταση ἐπί τοῦ θέματος· ὅτι πρός τόν σκοπό αὐτό πρέπει νά ἐπιτραπεῖ στά Κράτη μέλη νά χορηγοῦν, γιά τά προϊόντα πού ἀπαριθμοῦνται στό παράρτημα II τῆς συνθήκης, τά ὁποῖα πωλοῦνται ἤ διατίθενται ἐπί πλοίων, ὑπό τούς ὅρους πού μνημονεύονται ἀνωτέρω, ἀπαλλαγές γιά πολύ περιορισμένες ποσότητες, ἐκτός τῶν ὁποίων τά προϊόντα αὐτά δέν δύνανται πλέον νά εἰσαχθοῦν στήν Κοινότητα παρά μέ πληρωμή τῶν ἀπαιτητέων κατά τήν εἰσαγωγή δασμῶν».

24 Κατά συνέπεια, ὁ κανονισμός ἐπιτρέπει στά Κράτη μέλη νά χορηγοῦν ἀπαλλαγές ἀπό δασμούς κατά τήν εἰσαγωγή γιά ὁρισμένες ποσότητες τῶν προϊόντων πού προσδιορίζονται στό ἄρθρο 1 παράγραφος 2 τοῦ κανονισμοῦ ὑπό τούς ὅρους, οἱ ὁποῖοι περιγράφονται στίς αἰτιολογικές σκέψεις.

25 Τό ἄρθρο 190 τῆς συνθήκης ὁρίζει ὅτι «οἱ κανονισμοί, οἱ ὁδηγίες καί οἱ ἀποφάσεις τοῦ Συμβουλίου καί τῆς Ἐπιτροπῆς πρέπει νά αἰτιολογοῦνται καί ν' ἀναφέρονται στίς προτάσεις ἤ γνῶμες πού ἀπαιτοῦνται κατά τήν παροῦσα συνθήκη». Τό ἄρθρο αὐτό ἀπαιτεῖ νά περιέχουν οἱ ἀνωτέρω πράξεις ἔκθεση τῶν λόγων πού ὤθησαν τό ὄργανο στή θέσπισή τους, κατά τρόπο πού νά ἐπιτρέπει στό Δικαστήριο νά ἀσκεῖ τόν ἔλεγχό του, καθώς καί τόσο στά Κράτη μέλη, ὅσο καί τούς ἐνδιαφερομένους ἀπό τούς ὑπηκόους τους, νά γνωρίζουν τίς προϋποθέσεις ὑπό τίς ὁποῖες τά κοινοτικά ὄργανα ἔχουν ἐφαρμόσει τήν συνθήκη.

26 Ἡ αἰτιολογία τοῦ κανονισμοῦ 3023/77 δέν ἀνταποκρίνεται στήν ὑποχρέωση αὐτή. Δέν παρέχει πράγματι καμμία ἐξήγηση ὅσον ἀφορᾶ τόν λόγο γιά τόν ὁποῖο τό Συμβούλιο, ἀφοῦ εἶχε διαπιστώσει ὅτι ὁ κανονισμός 1544/69, ἀντιθέτως πρός μία πρακτική πού εἶχε ἀκολουθηθεῖ, δέν ἔπρεπε νά ἐφαρμοσθεῖ ὑπό τίς συνθῆκες πού ἐμνημονεύθησαν ἀνωτέρω, ἐθεώρησε ἀπαραίτητο νά θεσπίσει ἰδιαίτερο σύστημα ἀπαλλαγῶν, ἐφαρμοστέο σέ τέτοια κατάσταση. Παρόμοια ἀντίφαση στήν αἰτιολογία εἶναι ἀκόμη σοβαρότερη ὅσον ἀφορᾶ διάταξη πού ἐπιτρέπει στά Κράτη μέλη νά χορηγοῦν ἀπαλλαγές, ἔστω καί ἀσήμαντες, ἀπό εἰσαγωγικούς δασμούς, οἱ ὁποῖοι συνιστοῦν θεμελιῶδες στοιχεῖο τῆς κοινῆς γεωργικῆς πολιτικῆς. Ὑπό τίς συνθῆκες αὐτές ἡ αἰτιολογία δέν παρέχει κανένα νομικό ἔρεισμα στίς ἀμφισβητούμενες κανονιστικές διατάξεις, οἱ ὁποῖες δέν εἶναι ἀπαραίτητο πλέον νά ἐξετασθοῦν κατ' οὐσία γιά νά διαπιστωθεῖ ἄν συμβιβάζονται μέ τούς κανόνες τῆς κοινῆς ἀγορᾶς.

27 Ἀρκεῖ, συνεπῶς, νά διαπιστωθεῖ ὅτι ὁ κανονισμός 3023/77 δέν εἶναι αἰτιολογημένος σύμφωνα μέ τίς ἐπιταγές τοῦ ἄρθρου 190 τῆς συνθήκης καί ὅτι, ἐπομένως, εἶναι ἀνίσχυρος.

II — Ἐπί τοῦ φόρου κύκλου ἐργασιῶν καί τῶν εἰδικῶν φόρων καταναλώσεως

Ἐπί τοῦ ἕκτου καί ἑβδόμου ἐρωτήματος (ἑρμηνεία τῆς ὁδηγίας 69/169 — ἀπαλλαγές ὅσον ἀφορᾶ τόν ΦΠΑ καί τούς εἰδικούς φόρους καταναλώσεως)

28 Ἡ ὁδηγία 69/169, ὅπως συνεπληρώθη ἀπό τήν δευτέρα ὁδηγία τοῦ Συμβουλίου τῆς 12ης Ἰουνίου 1972 (ABl. L 139, σ. 28) καί ἀπό τήν τρίτη ὁδηγία τοῦ Συμβουλίου τῆς 10ης Δεκεμβρίου 1978 (ABl. L 366, σ. 28) περί τῆς ἐναρμονίσεως τῶν νομοθετικῶν, κανονιστικῶν καί διοικητικῶν διατάξεων περί ἀπαλλαγῶν ἀπό τούς φόρους ἐπί τοῦ κύκλου ἐργασιῶν καί τούς εἰδικούς φόρους καταναλώσεως πού ἐφαρμόζονται στήν διεθνῆ κυκλοφορία ταξιδιωτῶν, προβλέπει ὅτι ἀπαλλάσσονται ἀπό τούς φόρους αὐτούς πού εἰσπράττονται κατά τῆς Κοινότητος, τά ἐμπορεύματα πού περιέχονται στίς προσωπικές ἀποσκευές τῶν ταξιδιωτῶν καί τῶν ὁποίων ἡ ἀξία δέν ὑπερβαίνει ὁρισμένα ὅρια.

29 Ἡ αὐτή ὁδηγία προβλέπει ἐπίσης ἀπαλλαγή ἀπό τούς ἰδίους φόρους πού εἰσπράττονται κατά τήν εἰσαγωγή στά ἐμπορεύματα πού περιέχονται στίς προσωπικές ἀποσκευές τῶν προερχομένων ἀπό Κράτη μέλη τῆς Κοινότητος ταξιδιωτῶν, ἐντός ὁρισμένων ὁρίων ὅσον ἀφορᾶ τήν ἀξία, ὑπό τόν ὅρο ὅτι τά ἐμπορεύματα αὐτά ἀνταποκρίνονται στίς προϋποθέσεις τῶν ἄρθρων 9 καί 10 τῆς συνθήκης καί ὅτι ἔχουν ἀποκτηθεῖ ὑπό τίς γενικές φορολογικές προϋποθέσεις πού ἀφοροῦν τήν ἀγορά ἑνός Κράτους μέλους.

30 Στό ἄρθρο της 4 ἡ ἴδια ὁδηγία ὁρίζει ὅτι, ἐπιφυλασσομένων τῶν ἐθνικῶν διατάξεων πού ἐφαρμόζονται ἐπί τοῦ θέματος στούς ταξιδιῶτες, οἱ ὁποῖοι διαμένουν ἐκτός Εὐρώπης, κάθε Κράτος μέλος ἐφαρμόζει, καθ' ὅσον ἀφορᾶ τήν εἰσαγωγή μέ ἀπαλλαγή ἀπό τούς φόρους κύκλου ἐργασιῶν καί τούς εἰδικούς φόρους καταναλώσεως ὁρισμένων ἐμπορευμάτων πού ἀπαριθμοῦνται ἐκεῖ (καπνικά προϊόντα, οἰνοπνευματώδη ποτά, ἀρώματα καί ὕδωρ καλλωπισμοῦ, καφές καί τέϊον) τά ποσοτικά ὅρια πού ἀναφέρονται ἐκεῖ. Τά ὅρια πού ἰσχύουν στήν κυκλοφορία μεταξύ τρίτων χωρῶν καί τῆς Κοινότητος εἶναι χαμηλότερα ἀπό ἐκεῖνα πού ἰσχύουν στήν κυκλοφορία μεταξύ Κρατῶν μελῶν.

31 Ἡ ὁδηγία αὐτή παρέχει ἐξ ἄλλου στά Κράτη μέλη τήν εὐχέρεια μειώσεως τῆς ἀξίας ἤ ποσότητος τῶν ἐμπορευμάτων γιά τά ὁποῖα ἰσχύει ἡ ἀτέλεια ὅσον ἀφορᾶ τούς μεθοριακούς ἐργαζομένους καί ὁρισμένα ἄλλα ἄτομα.

32 Περιέχει, ἐπί πλέον, διατάξεις πού ρυθμίζουν τήν ἐκ μέρους τῶν κρατῶν φορολογική ἐλάφρυνση τῶν ἐμπορευμάτων πού μεταφέρονται στίς προσωπικές ἀποσκευές τῶν ἐξερχομένων ἀπό Κράτος μέλος ταξιδιωτῶν.

33 Ἀπό τίς αἰτιολογικές σκέψεις τῶν δύο ὁδηγιῶν, οἱ ὁποῖες συμπληρώνουν τήν ὁδηγία 69/169, συνάγεται ὅτι τό Συμβούλιο τίς ἐθέσπισε κατ' ἐφαρμογή τῆς ἀποφάσεως τοῦ Συμβουλίου καί τῶν ἀντιπροσώπων τῶν κυβερνήσεων τῶν Κρατῶν μελῶν τῆς 22ας Μαρτίου 1971 περί προοδευτικῆς διευρύνσεως τῶν φορολογικῶν ἀπαλλαγῶν πού χορηγοῦνται στούς ἰδιῶτες κατά τήν διέλευση ἐνδοκοινοτικῶν συνόρων. Σέ πρῶτο στάδιο, τό Συμβούλιο ἐθεώρησε σκόπιμο νέ προβλέψει ὁρισμένους κοινούς κανόνες ἐφαρμοστέους γενικῶς ἐπί τῶν ἀτόμων πού ἔχουν τήν κατοικία τους στήν Κοινότητα γιά τήν φορολογική ἐλάφρυνση στό στάδιο τοῦ λιανικοῦ ἐμπορίου.

34 Ὅσον ἀφορᾶ τήν κυκλοφορία μεταξύ τρίτων χωρῶν καί τῆς Κοινότητος, ἀπό τό ἴδιο τό κείμενο τῶν ὁδηγιῶν ἐμφαίνεται ὅτι ἡ ἀπαλλαγή δέν χορηγεῖται παρά μόνο στούς ταξιδιῶτες πού ἀφικνοῦνται στό τελωνειακό ἔδαφος τῆς Κοινότητος προερχόμενοι ἀπό τρίτη χώρα, καί ὅτι στήν περίπτωση αὐτή οἱ προϋποθέσεις, ὑπό τίς ὁποῖες τά ἐμπορεύματα ἀπεκτήθησαν, εἶναι ἄνευ σημασίας γιά τήν χορήγηση τῆς ἀπαλλαγῆς.

35 Καθ' ὅσον ἀφορᾶ τήν ἐνδοκοινοτική κυκλοφορία, τό ἄρθρο 2 παράγραφος 4 τῆς τρίτης ὁδηγίας προσθέτει στήν ὁδηγία 69/169 μία διάταξη πού προσδιορίζει ὅτι ὅταν τό ταξίδι ἀπό ἕνα Κράτος μέλος σέ ἄλλο πραγματοποιεῖται μέ διέλευση ἀπό τό ἔδαφος τρίτης χώρας ἤ μέ ἀφετηρία μέρος τοῦ ἐδάφους τοῦ ἄλλου Κρά-

τους μέλους, στό ὁποῖο οἱ φόροι στούς ὁποίους ἀναφέρεται ἡ ὁδηγία δέν ἐπιβάλλονται στά ἐμπορεύματα πού καταναλίσκονται ἐκεῖ, ὁ ταξιδιώτης πρέπει νά δύναται νά ἀποδείξει ὅτι τά ἐμπορεύματα πού μεταφέρονται στίς ἀποσκευές του ἀπεκτήθησαν βάσει τῶν γενικῶν φορολογικῶν προϋποθέσεων τῆς ἐσωτερικῆς ἀγορᾶς ἑνός τῶν Κρατῶν μελῶν καί δέν ἀπολαύουν καμμιᾶς ἐπιστροφῆς φόρων ἐπί τοῦ κύκλου ἐργασιῶν ἤ εἰδικῶν φόρων καταναλώσεως. Ἄν ὁ ταξιδιώτης δέν δύναται να προσκομίσει τήν ἀνωτέρω ἀπόδειξη, δέν δύναται νά τύχει παρά μόνο τῆς πλέον περιορισμένης ἀπαλλαγῆς, πού προβλέπεται γιά τήν κυκλοφορία ταξιδιωτῶν μεταξύ τῶν τρίτων χωρῶν καί τῆς Κοινότητος.

36 Ὅπως προκύπτει, τόσο ἀπό τίς αἰτιολογικές σκέψεις τῶν σχετικῶν ὁδηγιῶν, ὅσο καί ἀπό τίς διατάξεις τους, τό Συμβούλιο εἶχε τήν πρόθεση νά θεσπίσει προοδευτικά ἕνα πλῆρες σύστημα ἀπαλλαγῶν ἀπό τούς φόρους κύκλου ἐργασιῶν καί τούς εἰδικούς φόρους καταναλώσεως γιά τά ἐμπορεύματα πού περιέχονται στίς προσωπικές ἀποσκευές τῶν ταξιδιωτῶν καί, κατά συνέπεια, στά Κράτη μέλη δέν ἀπομένει, στόν τομέα αὐτό, παρά μόνο ἡ περιορισμένη ἁρμοδιότης, πού τούς ἀναγνωρίζεται ἀπό τίς ὁδηγίες, νά χορηγοῦν ἀπαλλαγές διάφορες ἀπό τίς ἀναφερόμενες στίς ὁδηγίες.

37 Πρέπει, ἐπομένως, νά δοθεῖ στό ἔκτο ἐρώτημα ἡ ἀπάντηση ὅτι:

α) Ὅσον ἀφορᾶ τήν κυκλοφορία μεταξύ τρίτων χωρῶν καί τῆς Κοινότητος, ἡ ἀπαλλαγή πού προβλέπεται ἀπό τήν ὁδηγία 69/169 δέν χορηγεῖται παρά μόνο στούς ταξιδιῶτες πού ἀφικνοῦνται στό τελωνειακό ἔδαφος τῆς Κοινότητος προερχόμενοι ἀπό τρίτη χώρα, στήν περίπτωση δέ αὐτή οἱ προϋποθέσεις, ὑπό τίς ὁποῖες τά ἐμπορεύματα ἀπεκτήθησαν, δέν ἔχουν σημασία γιά τήν χορήγηση τῆς ἀπαλλαγῆς.

β) Ὅσον ἀφορᾶ τήν ἐνδοκοινοτική κυκλοφορία, ὅταν τό ταξίδι ἀπό ἕνα Κράτος μέλος σέ ἄλλο πραγματοποιεῖται μέ διέλευση ἀπό τό ἔδαφος τρίτης χώρας ἤ μέ ἀφετηρία μέρος τοῦ ἐδάφους τοῦ ἄλλου Κράτους μέλους, στό ὁποῖο οἱ φόροι, στούς ὁποίους ἀναφέρεται ἡ ὁδηγία, δέν ἐπιβάλλονται γιά τά ἐμπορεύματα πού καταναλίσκονται ἐκεῖ, ὁ ταξιδιώτης πρέπει νά δύναται νά ἀποδείξει ὅτι τά ἐμπορεύματα πού μεταφέρονται στίς ἀποσκευές του ἀπεκτήθησαν βάσει τῶν γενικῶν φορολογικῶν προϋποθέσεων τῆς ἐσωτερικῆς ἀγορᾶς ἑνός τῶν Κρατῶν μελῶν καί δέν ἀπολαύουν καμμιᾶς ἐπιστροφῆς φόρων ἐπί τοῦ κύκλου ἐργασιῶν ἤ εἰδικῶν φόρων καταναλώσεως. Ἄν ὁ ταξιδιώτης δέν δύναται νά προσκομίσει τήν ἀνωτέρω ἀπόδειξη, δέν δύναται νά τύχει παρά μόνο τῆς πλέον περιορισμένης ἀπαλλαγῆς πού προβλέπεται γιά τήν κυκλοφορία ταξιδιωτῶν μεταξύ τῶν τρίτων χωρῶν καί τῆς Κοινότητος.

38 Στό ἕβδομο ἐρώτημα προσήκει ἡ ἀπάντηση ὅτι μέ τίς ὁδηγίες τό Συμβούλιο εἶχε τήν πρόθεση νά θεσπίσει προοδευτικῶς πλῆρες σύστημα ἀπαλλαγῶν ἀπό τούς φόρους κύκλου ἐργασιῶν καί τούς εἰδικούς φόρους καταναλώσεως γιά τά ἐμπορεύματα πού περιέχονται στίς προσωπικές ἀποσκευές τῶν ταξιδιωτῶν καί ὅτι, συνεπῶς, στά Κράτη μέλη δέν ἀπομένει στόν τομέα αὐτό παρά μόνο ἡ περιορισμένη ἁρμοδιότης, πού τούς ἀναγνωρίζεται ἀπό τίς ὁδηγίες νά χορηγοῦν ἀπαλλαγές διάφορες ἀπό τίς ἀναφερόμενες στίς ὁδηγίες.

Ἐπί τοῦ τρίτου, πέμπτου καί ὀγδόου ἐρωτήματος (δικαίωμα ἐγέρσεως ἀγωγῆς πού παρέχεται στά πρόσωπα ἀπό τούς σχετικούς κανονισμούς καί ὁδηγίες)

39 Τά τρία αὐτά ἐρωτήματα ἀναφέρονται στήν δυνατότητα ἑνός προσώπου, τοῦ ὁποίου θίγονται τά συμφέροντα, εἴτε ἀπό ἐθνικές νομοθετικές διατάξεις ἀσυμβίβαστες πρός τό κοινοτικό δίκαιο εἴτε ἀπό τήν ἐφαρμογή μή νομίμου κοινοτικῆς πράξεως, νά προσφύγει στά ἐθνικά δικαστήρια πρός τόν σκοπό νά διαταχθεῖ ἡ ἀπαγόρευση μέτρων ἀντιθέτων πρός τό κοινοτικό δίκαιο.

40 Στήν διάταξή του τό Finanzgericht ἐκθέτει ὅτι, σύμφωνα μέ τήν νομολογία τόσο τοῦ Bundesverfassungsgericht ὅσο καί τοῦ Bundesverwaltungsgericht, οἱ νόμοι προσανατολισμοῦ τῆς οἰκονομίας πού θεσπίζονται πρός τό συμφέρον ὁρισμένων κατηγοριῶν καί τροποποιοῦν τήν οἰκονομική κατάσταση παραβιάζουν τήν ἀρχή τῆς ἰσότητος ὅταν δέν ἐφαρμόζονται γιά τό κοινό συμφέρον καί ὅταν θίγουν αὐθαιρέτως ἄξια προστασίας συμφέροντα ἄλλων κατηγοριῶν. Ἐπισημαίνεται ὅτι σέ παρόμοια περίπτωση τό γερμανικό δίκαιο παρέχει σέ κάθε ἐνδιαφερόμενο δικαίωμα ἐγέρσεως ἀγωγῆς. Τά ἐρωτήματα πού ὑπεβλήθησαν ἀπό τό ἐθνικό δικαστήριο, τοποθετούμενα στό πλαίσιο αὐτό ἀποβλέπουν κυρίως στό νά διευκρινισθεῖ ἄν τό δικαίωμα αὐτό ἐγέρσεως ἀγωγῆς δύναται νά ἀσκηθεῖ ὑπό ἀνάλογες προϋποθέσεις μέσα στό πλαίσιο τῆς κοινοτικῆς ἐννόμου τάξεως, ὑπό τήν ἔννοια, ἰδίως, ὅτι ἄν ἕνα πρόσωπο ὑπό τήν ἰδιότητα τοῦ ὑποκειμένου κοινοτικοῦ δικαίου θίγεται οἰκονομικῶς ἀπό τήν μή ἐφαρμογή μιᾶς κοινοτικῆς κανονιστικῆς ρυθμίσεως ἐπί τρίτων, εἴτε ὑπό Κράτους μέλους εἴτε ὑπό κοινοτικῆς ἀρχῆς, δύναται νά προσφύγει στά δικαιοδοτικά ὄργανα ἑνός Κράτους μέλους γιά νά ὑποχρεωθοῦν οἱ ἐθνικές ἀρχές νά ἐφαρμόσουν τόν σχετικό κανονισμό ἤ νά παύσουν νά τόν παραβαίνουν.

41 Πρέπει νά παρατηρηθεῖ, κατ' ἀρχάς, ὅτι, δυνάμει τοῦ ἄρθρου 189 τῆς συνθήκης, ὁ κανονισμός «εἶναι δεσμευτικός ὡς πρός ὅλα τά μέρη του καί ἰσχύει ἄμεσα σέ κάθε Κράτος μέλος». Ἡ ὁδηγία «δεσμεύει κάθε Κράτος μέλος στό ὁποῖο ἀπευθύνεται, ὅσον ἀφορᾶ τό ἐπιδιωκόμενο ἀποτέλεσμα» ἀλλά ἀφήνει στίς ἐθνικές ἀρχές τήν ἁρμοδιότητα ὅσον ἀφορᾶ τήν ἐπιλογή τοῦ τύπου καί τῶν μέσων. Σύμφωνα μέ τήν νομολογία τοῦ Δικαστηρίου τό δεσμευτικό ἀποτέλεσμα τῆς ὁδηγίας συνεπάγεται ὅτι μία ἐθνική ἀρχή δέν δύναται ν' ἀντιτάξει σέ ἕναν

ἰδιώτη μία ἐθνική νομοθετική ἤ διοικητική διάταξη πού δέν εἶναι σύμφωνη μέ μία διάταξη τῆς ὁδηγίας, ἡ ὁποία συγκεντρώνει ὅλα τά χαρακτηριστικά πού εἶναι ἀναγκαῖα γιά νά δύναται νά ἐφαρμοσθεῖ ἀπό τόν δικαστή.

42 Ἀπό τίς σκέψεις αὐτές συνάγεται ὅτι ἕνα πρόσωπο δύναται νά ἐπικαλεσθεῖ ἐνώπιον τῶν ἐθνικῶν δικαιοδοτικῶν ὀργάνων τά δικαιώματά του πού ἀπορρέουν ἀπό τόν κανονισμό.

43 Κατά τόν ἴδιο τρόπο, μία ἐθνική ἀρχή δέν δύναται ν' ἀντιτάξει σέ ἕνα πρόσωπο νομοθετικές ἤ διοικητικές διατάξεις πού δέν εἶναι σύμφωνες μέ μία ἄνευ ὅρων καί ἀρκούντως σαφῆ ὑποχρέωση, ἐπιβαλλομένη ὑπό τῆς ὁδηγίας.

44 Ὅσον ἀφορᾶ τό δικαίωμα οἰκονομικοῦ ἐπιχειρηματία νά ἀπαιτήσει μέ τήν δικαστική ὁδό νά ἐπιβάλουν οἱ ἀρχές ἑνός Κράτους μέλους σέ τρίτους τήν τήρηση ὑποχρεώσεων πού ἀπορρέουν ἀπό τήν κοινοτική κανονιστική ρύθμιση στό πλαίσιο ὁρισμένης ἐννόμου καταστάσεως, στήν ὁποία μέν ὁ ἐπιχειρηματίας αὐτός δέν ἐμπλέκεται ἀλλά θίγεται ἐν τούτοις οἰκονομικῶς ἀπό τήν ἐν λόγω μή τήρηση τοῦ κοινοτικοῦ δικαίου, πρέπει πρῶτον, νά παρατηρηθεῖ ὅτι ἄν καί ἡ συνθήκη ἐδημιούργησε ὁρισμένο ἀριθμό ἀπ' εὐθείας προσφυγῶν πού δύνανται νά ἀσκηθοῦν, ἀναλόγως μέ τήν περίπτωση, ἀπό ἰδιῶτες ἐνώπιον τοῦ Δικαστηρίου, δέν εἶχε τήν πρόθεση νά δημιουργήσει ἐνώπιον τῶν ἐθνικῶν δικαιοδοτικῶν ὀργάνων, πρός τόν σκοπό διασφαλίσεως τοῦ κοινοτικοῦ δικαίου, ἄλλα μέσα ἐννόμου προστασίας ἐκτός τῶν ὁριζομένων ἀπό τό ἐθνικό δίκαιο. Ἀντιθέτως, τό σύστημα ἐννόμου προστασίας πού ἐδημιούργησε ἡ συνθήκη, ὅπως τό ἐκφράζει ἰδίως τό ἄρθρο 177, συνεπάγεται ὅτι κάθε τύπος ἀγωγῆς προβλεπόμενος ἀπό τό ἐθνικό δίκαιο δύναται νά χρησιμοποιεῖται πρός διασφάλιση τῆς τηρήσεως τῶν κοινοτικῶν κανόνων πού παράγουν ἄμεσα ἀποτελέσματα ὑπό τίς ἴδιες προϋποθέσεις παραδεκτοῦ καί διαδικασίας ὡσάν νά ἐπρόκειτο γιά τήν διασφάλιση τῆς τηρήσεως τοῦ ἐθνικοῦ δικαίου.

45 Ὅσον ἀφορᾶ εἰδικότερα τόν κανονισμό 3023/77 πρέπει νά παρατηρηθεῖ ὅτι, ὁ ἴδιος, δέν ἐχορήγει καμμία ἀπαλλαγή. Παρεῖχε στίς ἐθνικές ἀρχές τήν εὐχέρεια νά χορηγήσουν περιορισμένη ἀπαλλαγή. Συνέπεια τοῦ ἀνισχύρου του εἶναι, συνεπῶς, ὅτι τά ἐθνικά μέτρα πού ἐλήφθησαν βάσει τοῦ κανονισμοῦ αὐτοῦ δέν εἶναι σύμφωνα μέ τό κοινοτικό δίκαιο.

46 Πρέπει, επομένως, νά δοθεῖ στό τρίτο, πέμπτο καί ὄγδοο ἐρώτημα ἡ ἀκόλουθη ἀπάντηση:

«Τό σύστημα ἐννόμου προστασίας, πού ἐθεσπίσθη ἀπό τήν συνθήκη, ὅπως ἐκφράζεται ἰδίως ἀπό τό ἄρθρο 177, συνεπάγεται ὅτι κάθε τύπος ἀγωγῆς πού προβλέπεται ἀπό τό ἐθνικό δίκαιο πρέπει νά δύναται νά χρησιμοποιεῖται ἐνώπιον τῶν ἐθνικῶν δικαιοδοτικῶν ὀργάνων γιά τήν διασφάλιση τῆς τηρήσεως τῶν κοινοτικῶν κανόνων πού παράγουν ἄμεσα ἀποτελέσματα ὑπό τίς ἴδιες προϋποθέσεις παραδεκτοῦ καί διαδικασίας ὡσάν νά ἐπρόκειτο γιά τήν διασφάλιση τῆς τηρήσεως τοῦ ἐθνικοῦ δικαίου».

Ὡς πρός τά δικαστικά ἔξοδα

47 Τά ἔξοδα, στά ὁποῖα ὑπεβλήθη ἡ κυβέρνηση τῆς Ὁμοσπονδιακῆς Δημοκρατίας τῆς Γερμανίας, ἡ κυβέρνηση τῆς Γαλλικῆς Δημοκρατίας, ἡ κυβέρνηση τοῦ Ἡνωμένου Βασιλείου, τό Συμβούλιο τῶν Εὐρωπαϊκῶν Κοινοτήτων καί ἡ Ἐπιτροπή τῶν Εὐρωπαϊκῶν Κοινοτήτων, πού κατέθεσαν παρατηρήσεις στό Δικαστήριο, δέν ἀποδίδονται. Δεδομένου ὅτι ἡ διαδικασία ἔχει ὡς πρός τούς διαδίκους τῆς κυρίας δίκης τόν χαρακτῆρα παρεμπίπτοντος πού ἀνέκυψε ἐνώπιον τοῦ ἐθνικοῦ δικαστηρίου σέ αὐτό ἐναπόκειται νά ἀποφανθεῖ ἐπί τῶν δικαστικῶν ἐξόδων.

Διά ταῦτα

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ

κρίνοντας ἐπί τῶν ἐρωτημάτων πού τοῦ ὑπέβαλε μέ διάταξη τῆς 5ης Ἰουνίου 1980 τό Finanzgericht Ἀμβούργου ἀποφαίνεται:

1) **Ἡ ἀπαλλαγή πού προβλέπεται ἀπό τόν κανονισμό 1544/69, ὅπως ἐτροποποιήθη γιά τελευταία φορά ἀπό τόν κανονισμό 3061/78, δέν ἐφαρμόζεται παρά μόνο στά ἐμπορεύματα, τά ὁποῖα περιέχονται στίς προσωπικές ἀποσκευές ταξιδιωτῶν προερχομένων ἀπό τρίτες χῶρες. Ἡ ἀπαλλαγή αὐτή χορηγεῖται ἀσχέτως καταγωγῆς καί προελεύσεως τῶν ἐμπορευμάτων καθώς καί δημοσιονομικῶν καί τελωνειακῶν φόρων πού τά ἐπεβάρυναν πρό τῆς εἰσαγωγῆς τους στό κοινοτικό ἔδαφος. Δέν εἶναι, πάντως, δυνατό νά θεωρηθεῖ ὡς ταξιδιώτης προερχόμενος ἀπό τρίτη χώρα, κατά τήν ἔννοια τοῦ κανονισμοῦ, ἐκεῖνος πού, κατά τήν διάρκεια κρουαζιέρας ἀπό λιμάνι Κράτους μέλους, δέν προσεγγίζει τρίτη χώρα ἤ δέν τήν προσεγγίζει παρά κατά τρόπο συμβολικό καί χωρίς νά παραμένει ἐκεῖ ἐπί τόσο χρόνο ὥστε νά δύναται πράγματι νά προβαίνει σέ ἀγορές.**

2) Ὁ κανονισμός 1544/69 τοῦ Συμβουλίου τῆς 23ης Ἰουλίου 1969 περιέχει ἐξαντλητική ρύθμιση ὅσον ἀφορᾶ τήν ἀπαλλαγή τῶν ἐμπορευμάτων, τά ὁποῖα περιέχονται στίς προσωπικές ἀποσκευές προερχομένων ἀπό τρίτες χῶρες ταξιδιωτῶν, ἡ ὁποία δέν καταλείπει στά Κράτη μέλη καμμία ἁρμοδιότητα χορηγήσεως, στόν καλυπτόμενο ἀπό τόν κανονισμό τομέα, ἀπαλλαγῆς πού θά ἔβαινε πέραν τῆς προβλεπομένης ἀπό τόν κανονισμό.

3) Ὁ κανονισμός 3023/77 τοῦ Συμβουλίου τῆς 20ῆς Δεκεμβρίου 1977 περί ὁρισμένων μέτρων πού ἀποβλέπουν στόν τερματισμό τῶν καταχρήσεων πού προκύπτουν ἀπό τήν πώληση γεωργικῶν προϊόντων ἐπί πλοίων, δέν εἶναι ἐπαρκῶς αἰτιολογημένος καί, κατά συνέπεια, εἶναι ἀνίσχυρος.

4) Ὅσον ἀφορᾶ τήν κυκλοφορία μεταξύ τρίτων χωρῶν καί τῆς Κοινότητος, ἡ ἀπαλλαγή, πού προβλέπεται ἀπό τήν ὁδηγία 69/169 τοῦ Συμβουλίου τῆς 28ης Μαΐου 1969 περί ἐναρμονίσεως τῶν νομοθετικῶν, κανονιστικῶν καί διοικητικῶν διατάξεων περί ἀπαλλαγῶν ἀπό τόν φόρο κύκλου ἐργασιῶν καί τούς εἰδικούς φόρους καταναλώσεως πού εἰσπράττονται ἐπί τῶν εἰσαγωγῶν στό πλαίσιο τῆς διεθνοῦς κυκλοφορίας ταξιδιωτῶν, δέν χορηγεῖται παρά μόνο στούς ταξιδιῶτες πού ἀφικνοῦνται στό τελωνειακό ἔδαφος τῆς Κοινότητος προερχόμενοι ἀπό τρίτη χώρα, στήν περίπτωση δέ αὐτή οἱ προϋποθέσεις ὑπό τίς ὁποῖες τά ἐμπορεύματα ἀπεκτήθησαν δέν ἔχουν σημασία γιά τήν χορήγηση τῆς ἀπαλλαγῆς.

5) Ὅσον ἀφορᾶ τήν ἐνδοκοινοτική κυκλοφορία, ὅταν τό ταξίδι ἀπό ἕνα σέ ἄλλο Κράτος μέλος πραγματοποιεῖται μέ διέλευση ἀπό τό ἔδαφος τρίτης χώρας ἤ μέ ἀφετηρία μέρος τοῦ ἐδάφους τοῦ ἄλλου Κράτους μέλους, στό ὁποῖο οἱ φόροι, στούς ὁποίους ἀναφέρεται ἡ ὁδηγία, δέν ἐπιβάλλονται γιά τά ἐμπορεύματα πού καταναλίσκονται ἐκεῖ, ὁ ταξιδιώτης πρέπει νά δύναται νά ἀποδείξει ὅτι τά ἐμπορεύματα πού μεταφέρονται στίς ἀποσκευές του ἀπεκτήθησαν βάσει τῶν γενικῶν φορολογικῶν προϋποθέσεων τῆς ἐσωτερικῆς ἀγορᾶς ἑνός τῶν Κρατῶν μελῶν καί ὅτι δέν ἀπολαύουν καμμιᾶς ἐπιστροφῆς φόρων ἐπί τοῦ κύκλου ἐργασιῶν ἤ εἰδικῶν φόρων καταναλώσεως. Ἂν ὁ ταξιδιώτης δέν δύναται νά προσκομίσει τήν ἀνωτέρω ἀπόδειξη, δέν δύναται νά τύχει παρά μόνο τῆς πλέον περιορισμένης ἀπαλλαγῆς πού προβλέπεται γιά τήν κυκλοφορία ταξιδιωτῶν μεταξύ τῶν τρίτων χωρῶν καί τῆς Κοινότητος.

6) Θεσπίζοντας τήν ὁδηγία 69/169 καί τήν δεύτερη καί τρίτη ὁδηγία τῆς 12ης Ἰουνίου 1972 καί 10ης Δεκεμβρίου 1978, πού τήν συμπληρώνουν, τό Συμβούλιο ἀπέβλεψε στήν προοδευτική θέσπιση πλήρους συστήματος ἀπαλλαγῶν ἀπό τούς φόρους κύκλου ἐργασιῶν καί τούς εἰδικούς φόρους καταναλώσεως γιά τά ἐμπορεύματα πού περιέχονται στίς προσωπικές

ἀποσκευές τῶν ταξιδιωτῶν. Δέν ἀπομένει, κατά συνέπεια, στά Κράτη μέλη, στόν τομέα αὐτό, παρά μόνο ἡ περιορισμένη ἁρμοδιότης πού τούς ἀναγνωρίζεται ἀπό τίς ὁδηγίες νά χορηγοῦν ἀπαλλαγές διάφορες ἀπό τίς ἀναφερόμενες στίς ὁδηγίες.

7) Τό σύστημα ἐννόμου προστασίας, πού ἐθεσπίσθη ἀπό τήν συνθήκη, ὅπως ἐκφράζεται ἰδίως ἀπό τό ἄρθρο 177, συνεπάγεται ὅτι κάθε τύπος ἀγωγῆς πού προβλέπεται ἀπό τό ἐθνικό δίκαιο πρέπει νά δύναται νά χρησιμοποιεῖται ἐνώπιον τῶν ἐθνικῶν δικαιοδοτικῶν ὀργάνων γιά τήν διασφάλιση τῆς τηρήσεως τῶν κοινοτικῶν κανόνων πού παράγουν ἄμεσα ἀποτελέσματα ὑπό τίς ἴδιες προϋποθέσεις παραδεκτοῦ καί διαδικασίας ὡσάν νά ἐπρόκειτο γιά τήν διασφάλιση τῆς τηρήσεως τοῦ ἐθνικοῦ δικαίου».

Mertens de Wilmars Pescatore Mackenzie Stuart Koopmans O'Keeffe

Bosco Touffait Due Χλωρός

Ἐδημοσιεύθη σέ δημοσία συνεδρίαση στό Λουξεμβοῦργο στίς 7 Ἰουλίου 1981.

Ὁ γραμματεύς

A. Van Houtte

Ὁ πρόεδρος

J. Mertens de Wilmars

ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΤΟΥ ΓΕΝΙΚΟΥ ΕΙΣΑΓΓΕΛΕΩΣ FRANCESCO CAPOTORTI ΠΟΥ ΑΝΕΠΤΥΧΘΗΣΑΝ ΣΤΙΣ 18 ΜΑΡΤΙΟΥ 1981 [1]

Κύριε πρόεδρε,
κύριοι δικαστές,

1. Μέ διάταξη τῆς 5ης Ἰουνίου 1980, τό Finanzgericht τοῦ Ἀμβούργου ὑπέβαλε στό Δικαστήριο πολλά προδικαστικά ἐρωτήματα — γιά τήν ἀκρίβεια ὀκτώ — τά ὁποῖα πηγάζουν ἀπό μιά ἀρκετά ἁπλή κυρία διαφορά. Γιά νά συνοψισθεῖ ἡ πραγματική κατάσταση πρέπει νά ἀναφερθεῖ ὅτι διά-

1 — Μετάφραση ἀπό τά ἰταλικά.